REVIEW ARTICLE

A Synthesis of German -Thai Linguistic Contrastive Studies

Korakoch Attaviriyanupap

Ph.D. (German Linguistics), Lecturer,

Department of German, Faculty of Arts,

Silpakorn University

E-mail: korakocha@yahoo.com

Abstract

This article is a synthesis of German-Thai linguistic contrastive studies conducted between 1978 and 2008. It has two main objectives: To give an overview of linguistic contrastive studies on these two languages as well as to make suggestions for further development in this field of study and To share the knowledge derived from this synthesis with Thai linguists whose expertise is not limited to German and Thai languages. Their views and experience may shed light and give new perspectives for specialists in German. This intended exchange is made possible by imparting the knowledge derived from the studies involved through Thai language. Regarding the content of the article, all the Thai-German linguistic contrastive studies within the scope of this synthesis are reviewed in terms of quantity, characteristics and studied topics as well as the methodology used, followed by a chapter about all relevant factors leading to this resulted overall picture.

Keywords: contrastive studies, german language, linguistic, synthesis, thai language

Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities 15(4) Jul. - Aug. 2009 : 525 - 546

รับต้นฉบับ 12 มกราคม 2552 ปรับปรุง-แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ 17 กุมภาพันธ์ 2552

รับลงตีพิมพ์ 13 พฤษภาคม 2552

บทความปริทัศน์

บทสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย

กรกช อัตตวิริยะนุภาพ
Ph.D. (German Linguistics), อาจารย์,
ภาควิชาภาษาเยอรมัน คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
E-mail: korakocha@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยระหว่างปี พ. ศ. 2521-2551 โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ ประการแรกคือ เพื่อสะท้อนภาพรวมของการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบภาษาทั้งสองภาษานี้ โดยการปริทัศน์ผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเสนอแนะทิศทางที่ควรจะพัฒนาต่อไปในการศึกษาเปรียบเทียบภาษาทั้งสองนี้ ดังนั้น นอกจากจะนำเสนอภาพรวมของงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย โดยวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณ ลักษณะของงานวิจัย ประเด็นที่ศึกษา และระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้แล้ว ยังกล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบและก่อให้เกิดภาพรวมดังกล่าวด้วย ส่วนวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งก็คือเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเหล่านี้เป็นภาษาไทย เพื่อเปิดเป็นเวทีที่จะทำให้การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ข้ามสาขาได้ โดยนักวิชาการภาษาศาสตร์ภาษาอื่นๆ ที่ไม่รู้ภาษาเยอรมันอาจได้แนวคิดใหม่ๆ จากการสรุปและสังเคราะห์เนื้อหาของผลงานเหล่านี้ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นและวิจารณ์ประเด็นต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่นักวิชาการสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีเยอรมันต่อไป

คำสำคัญ: การศึกษาเปรียบเทียบ, บทสังเคราะห์, ภาษาไทย, ภาษาเยอรมัน, ภาษาศาสตร์

บทนำ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีการเรียนการสอนภาษาเยอรมันและมีผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญภาษาเยอรมันมากว่า 80 ปีแล้ว แต่การศึกษาเปรียบเทียบคู่ภาษาเยอรมันกับภาษาไทยนั้นยังนับว่าเป็นสิ่งที่ใหม่ในวงการนักวิชาการภาษาเยอรมันในประเทศไทย โดยเป็นส่วนน้อยที่แทรกอยู่ในงานวิจัยด้านอื่น เมื่อพิจารณาจากภาพรวมของการเรียนการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทย กิจกรรมการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการสอนภาษาเยอรมันของไทยนั้นประกอบด้วยการใช้แบบเรียนภาษาเยอรมันที่ผลิตโดยอาจารย์ไทยและวิจัยเพื่อพัฒนาตำราเหล่านี้ การวิจัยระบบภาษาที่เทียบเคียงภาษาเยอรมันกับภาษาไทย การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของเด็กไทยในการเรียนการสอนภาษาเยอรมันหรือข้อผิดพลาดต่าง ๆ ในการใช้ภาษาเยอรมันของผู้เรียนชาวไทย การวิจัยหรือสำรวจเพื่อพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในด้านวัฒนธรรมเยอรมันและไทย ตลอดจนพัฒนาตำราและงานวิจัยการแปลเพื่อการสอนแปลคู่ภาษาเยอรมัน-ไทย และการสร้างสื่อการสอนที่เอื้อต่อเรียนการสอนภาษาเยอรมันสำหรับคนไทย ดังที่กล่าวถึงในงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทยของวรรณา แสงอร่ามเรือง (2550, 2551) ในงานวิจัยดังกล่าวได้มีการยกตัวอย่างผลงานวิจัยต่าง ๆ ไว้ทุกด้าน รวมทั้งงานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยด้วยเช่นกัน แต่สำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยซึ่งเป็นผลงานส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “ไวยากรณ์เยอรมันจากมุมมองของไทย”[1] ในครั้งนี้ ผู้เขียนได้คัดเลือกผลงานวิจัยที่เป็นการศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยเท่านั้นมาจัดสังเคราะห์ภาพรวม ตลอดจน ประเมินสถานะและจุดอ่อนจุดแข็งทางวิชาการของวงการวิชาการภาษาศาสตร์เยอรมัน ที่สะท้อนผ่านผลงานวิจัยต่างๆ เหล่านี้

อันที่จริงการเปรียบเทียบในเชิงภาษาศาสตร์นั้น (linguistic comparison) ไม่จำเป็นจะต้องเป็นวิธีการเฉพาะของศาสตร์ที่เรียกว่า “ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ” (contrastive linguistics) เท่านั้น แต่ต้องถือว่ามีความสำคัญต่อการศึกษาภาษาศาสตร์โดยรวมอยู่แล้ว (Willems et al, 2004, 1) เพราะแม้แต่ผู้ที่สนใจและศึกษาภาษาใดภาษาหนึ่งโดยเฉพาะก็อาจจำเป็นต้องถอยห่างออกมาเพื่อมองและวิเคราะห์ภาษานั้นๆ ให้ได้ลึกซึ้งขึ้น มุมมองในเชิงเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยนั้น ก็มีอยู่มานานแล้ว เพียงแต่อาจมิได้สื่อออกมาในรูปของการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบภาษาโดยตรงเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้พูดภาษาหนึ่งเขียนบรรยายไวยากรณ์หรือสอนไวยากรณ์ภาษาต่างประเทศให้กับคนในชาติตัวเอง (เช่น ตำราไวยากรณ์ไทยที่เขียนโดยนักวิชาการชาวเยอรมัน หรือตำราไวยากรณ์เยอรมันที่เขียนโดยนักวิชาการไทย) ก็น่าจะมีการแทรกมุมมองที่เกิดการเปรียบเทียบระหว่างภาษาอยู่บ้าง แต่การเปรียบเทียบภาษาสองภาษาจะชัดเจนและเป็นระบบระเบียบมากขึ้นหากมีการนำสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาเปรียบเทียบกัน ดังนั้น งานที่เข้าข่าย “งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย” ที่คัดเลือกมาสังเคราะห์ในบทความนี้ จะต้องมิได้เป็นเพียงการบรรยายไวยากรณ์ภาษาเยอรมันหรือภาษาไทยภาษาใดภาษาหนึ่งเท่านั้น แต่จะต้องมีการเปรียบเทียบสองภาษานี้ให้เห็นชัดเจน ทั้งนี้อาจเปรียบเทียบในเชิงทฤษฎีหรืออาจนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาใช้ในการเปรียบเทียบก็ได้ โดยอาจเป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระบบภาษาโดยตรง เป็นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์อื่นๆ หากแต่มีเนื้อหาส่วนหนึ่งบรรยายเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยไว้ หรือจะเป็นเพียงบทความวิชาการที่เพียงแต่นำเสนอประเด็นที่น่าสนใจและแฝงนัยความสำคัญของการเปรียบเทียบภาษาทั้งสองนี้ไว้อย่างชัดเจนก็ได้

[1]โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ภาพรวมของงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยในช่วงปี พ.ศ. 2521-2551

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

จากการสำรวจข้อมูลเอกสารเบื้องต้น โดยสืบค้นรายชื่อหนังสือ และบทความต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับไวยากรณ์เยอรมัน การเรียนการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยมาสรุปและวิเคราะห์เนื้อหา สามารถรวบรวมผลงานวิชาการที่เป็นงานตีพิมพ์รวมทั้งสิ้น 29 ชิ้น (ดังรายการที่ปรากฏในภาคผนวก) ตารางข้างล่างนี้แสดงการแจกแจงจำนวนผลงานวิจัยตามช่วงเวลาต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 (ซึ่งเป็นปีของเอกสารที่เก่าที่สุดที่เข้าเกณฑ์การจัดว่าเป็นงานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบในที่นี้) จนถึงปี พ.ศ. 2551 แต่เนื่องจากผลงานที่อยู่ในรูปบทความจำนวนหนึ่งมีเนื้อหาเดียวกันกับงานที่เป็นตัวเล่มจึงทำให้เมื่อนำจำนวนงาน ทั้งหมดมานับตามจำนวนการวิจัยจริงๆ โดยพิจารณาที่เนื้อหาแล้ว ก็จะพบว่ามีงานวิจัยรวมทั้งสิ้นเพียง 20 เรื่องจากผลงาน 29 ชิ้นที่กล่าวไว้ข้างต้น

ผลงานที่รวบรวมไว้ในตารางข้างต้นมีทั้งที่เป็นหนังสือหรือเป็นรูปเล่ม (monographs) และเป็นบทความ (articles) ในส่วนของหนังสือเล่มนั้นเอกสารที่พบส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ซึ่งมีทั้งระดับปริญญาโท ปริญญาเอก และระดับหลังปริญญาเอก ซึ่งมีทั้งที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในประเทศไทยและในประเทศที่ใช้ภาษาเยอรมัน (ในที่นี้ได้แก่ เยอรมนี และสวิตเซอร์แลนด์) แต่บทความเกือบทั้งหมดเป็นผลงานที่ตีพิมพ์ในประเทศไทย (ยกเว้นเพียงบทความเดียว) โดยมีตั้งแต่บทความที่รายงานผลการวิจัย ไปจนถึงบทความวิชาการที่มิได้เกิดจากการวิจัยอย่างเป็นระบบ แต่เป็นเพียงการนำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเปรียบเทียบภาษาทั้งสองนี้เท่านั้นก็ได้ จะเห็นได้ว่าผลงานที่จัดว่าเข้าเกณฑ์เป็นงานศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาเยอรมันกับภาษาไทยนั้นมีจำนวนน้อยมาก และแทบจะเรียกได้ว่าเพิ่งจะมีการศึกษาวิจัยกันอย่างจริงจังในช่วง 10 ปีที่ผ่านมานี้เอง สาเหตุหนึ่งอาจกล่าวได้ว่างานวิจัยในสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีเยอรมันโดยรวมเองนั้นยังมีไม่มากนัก และการศึกษาเปรียบเทียบภาษาคู่นี้ก็ยังมีสัดส่วนน้อยมากในบรรดาผลงานวิจัยและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับภาษาเยอรมันในประเทศไทยทั้งหมด[2]

งานทั้งหมดนี้เขียนขึ้นโดยนักวิชาการภาษาและวรรณคดีเยอรมันที่อยู่ในประเทศไทย จากการสำรวจ

ตาราง 1 จำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย

	2521-2530	2531-2540	2541-2551	รวม
ผลงานที่เป็นรูปเล่ม (หนังสือ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์)	2	1	12	15
บทความ - งานวิจัยเรื่องอื่นๆ นอกเหนือผลงานที่เป็นรูปเล่ม	0	1	4	5
- งานที่มีเนื้อหาเดียวกันกับผลงานที่เป็นรูปเล่ม	0	1	8	9
				29
จำนวนเรื่องงานวิจัยเปรียบเทียบภาษาเยอรมัน-ไทย				20

[2]เราสามารถเห็นข้อมูลเชิงปริมาณได้อย่างชัดเจน เมื่อเทียบกับจำนวนบทความทั้งหมดที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของวงการภาษาเยอรมันในประเทศไทย อันได้แก่เอกสารการประชุมวิชาการในการประชุมสัมมนาสาขาภาษาและวรรณคดีเยอรมันในประเทศไทย (รวม 5 ฉบับ) วารสารวิชาการของสาขาวิชาภาษาเยอรมันที่ตีพิมพ์ในประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 ถึงปี พ.ศ.2550 (คือ วารสาร TDLV-Forum และ Die Brucke. Zeitschrift fur Germanistik in Sudostasien รวมทั้งสิ้น 20 ฉบับ) โดยจะพบว่า มีงานที่เป็นการศึกษาเปรียบเทียบคู่ภาษานี้ไว้เพียง 14 บทความ จากจำนวนรวมทั้งสิ้น 242 บทความ ซึ่งเท่ากับ ร้อยละ 5.78 เท่านั้น

เอกสารในครั้งนี้ไม่พบการวิจัยในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ไม่พบว่ามีผู้ที่พูดภาษาเยอรมันเป็นภาษาแม่ที่เป็นนักวิชาการภาษาไทยศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาเยอรมันไว้อย่างชัดเจนในงานชิ้นใด ผลงานที่ชาวเยอรมันซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาและวรรณคดีไทยที่เป็นงานวิจัยด้านภาษาศาสตร์มีน้อยมาก เนื่องจากส่วนใหญ่จะศึกษาด้านวรรณคดี ศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากผลงานต่างๆ ของนักวิชาการเยอรมันในด้านไทยศึกษาตั้งแต่ทศวรรษ 1960 มา ซึ่งมีระบุไว้ในบทความของ Velder (1998) นอกจากนี้ งานที่ศึกษาในด้านภาษายังมักเป็นการศึกษาในแง่การใช้มากกว่าการเปรียบเทียบ เพียงแต่อาจเรียกว่า "เขียนจากมุมมองของผู้พูดภาษาเยอรมันเป็นภาษาแม่" เท่านั้น ซึ่งเริ่มมีมานานแล้ว เช่น ตำราเรียนภาษาไทยต่าง ๆ ที่เขียนโดยคนเยอรมัน งานที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบเสียงในภาษาไทย (Kelz/Kummer, 1989) หรือการศึกษาประเด็นทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ เช่น การใช้ความสุภาพในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ของ Kummer (1990) เป็นต้น นอกจากนั้นก็ยังมีผลงานของนักภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ หรือนักภาษาศาสตร์สากลลักษณ์ที่เป็นชาวเยอรมันและได้ศึกษาภาษาไทยไว้ด้วย แต่ผลงานเหล่านั้นมักมิได้เปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย อย่างเช่น งานวิจัยที่เปรียบเทียบเรื่องการใช้หน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทยกับภาษาจีน ม้ง และเขมร (Bisang, 1992) เป็นต้น

การศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาอื่นๆ นั้นมีจำนวนไม่น้อย ส่วนใหญ่จะศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ ในเอเชียมากกว่าจะเปรียบเทียบกับภาษาอื่น ๆ ในยุโรป และไม่ปรากฏว่ามีงานที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาในประเทศอื่นๆ ที่อยู่ห่างไกลออกไป (เช่น ภาษาแอฟริกัน ภาษาอาหรับ ฯลฯ) ตัวอย่างงานศึกษาเปรียบเทียบเหล่านี้เท่าที่พบในการสำรวจเอกสารเบื้องต้นนั้น นอกเหนือจากการเปรียบเทียบกับภาษาเยอรมันซึ่งเป็นงานที่งานวิจัยนี้คัดสรรมาวิเคราะห์โดยเฉพาะนั้น ได้แก่ การเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น จีน ม้ง เวียดนาม เขมร ทิเบต เป็นต้น ในขณะที่ฝ่ายนักวิชาการภาษาศาสตร์ในประเทศที่พูดภาษาเยอรมันนั้น มีผลงานศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาอื่น ๆ ไว้มากมาย โดยเฉพาะกับภาษาในยุโรปทุกภาษา นอกจากนี้ ยังมีเครือข่ายการศึกษาเปรียบเทียบไวยากรณ์ภาษาเยอรมันกับภาษาอื่น ๆ ในยุโรป ซึ่งเป็นโครงการของสถาบันภาษาเยอรมัน (Institut für deutsche Sprache) เมืองมันน์ไฮม์ที่มีผลงานตีพิมพ์ออกมามากมาย นักวิชาการภาษาและวรรณคดีเยอรมันจากชาติอื่น ๆ ก็ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาษาของตนกับภาษาเยอรมันไว้ไม่น้อยเช่นกัน โดยเฉพาะในเอเชียนั้น นักวิชาการภาษาและวรรณคดีเยอรมันที่เป็นชาวอินเดีย ญี่ปุ่น จีน และเกาหลี จำนวนไม่น้อยมีผลงานเป็นที่ยอมรับในหมู่นักวิชาการชาวเยอรมัน และมีการทำวิจัยร่วมกับฝ่ายเยอรมัน ซึ่งเป็นโครงการวิจัยขนาดใหญ่แบบข้ามชาติ ตัวอย่างที่เห็น ชัดเจนที่สุด ได้แก่ โครงการวิจัยไวยากรณ์เปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาญี่ปุ่น (Kanebo, 2001)

2 ลักษณะของงานวิจัยและประเด็นที่ศึกษา

ผลงานเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยที่นำมาสังเคราะห์ในครั้งนี้ สามารถจัดแบ่งตามลักษณะของงานวิจัยได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

- งานวิจัยที่เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระบบภาษาโดยตรง ตัวอย่างเช่น เปรียบเทียบการเรียงคำ (Sriuranpong, 1997a) คำศัพท์ที่พ้องกันในหลายๆ ภาษา (Sriuranpong, 1997b) ลักษณะทางวาทศิลป์ในสโลแกนโฆษณา (Palabhut, 2001) การปฏิเสธ (Ralugmool, 2002) คุณานุประโยค (Voraurai, 2002) โครงสร้างประโยค (Laisanitseereekul, 2003) คำประสมประเภทคำนาม (Suriyajun, 2003) การแสดงความสุภาพ (Loto, 2006) หน่วยสร้างกรรมวาจก (Sriuranpong, 2007)

- งานวิจัยด้านการแปล และการถ่ายทอดความจากภาษาเยอรมันเป็นภาษาไทย ได้แก่ การแปลอนุภาคแสดงทัศนะ (Namsoongnein 1987, Saengaramruang 2001) คำว่า es (Benjawattananan, 2006) และการถ่ายความประโยคกรรมวาจก (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2551)

- การวิจัยด้านการรับหรือการเรียนการสอน

ภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศ รวมทั้งงานลักษณะอื่นๆ ที่มีส่วนหนึ่งในตัวงานเป็นการศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย หรือบทความซึ่งสะท้อนให้เห็นผลจากการเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยในมุมมองของผู้สอนภาษาเยอรมันให้แก่คนไทย ไม่ว่าจะเป็นการทำวิจัยเฉพาะเรื่องหรือเป็นประสบการณ์ในการสอนและใช้ภาษาทั้งสองนี้ ผลงานที่มิได้จัดให้อยู่ในสองกลุ่มแรกจึงถือว่าจัดเข้ากลุ่มนี้ทั้งหมดเพราะมีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนภาษาเยอรมันเป็นภาษาต่างประเทศ

เมื่อนำงานวิจัยที่ปรากฏในตารางข้างต้นทั้ง 20 เรื่องมาจัดประเภทตามกลุ่มดังกล่าวนี้แล้วจะปรากฏสัดส่วนของงานวิจัยในแต่ละกลุ่มแตกต่างกันตามช่วงเวลาดังรายละเอียดในภาพ 1

ช่วงแรก (พ.ศ.2521-2530) ถือเป็นระยะบุกเบิกของการทำวิจัยด้านภาษาและวรรณคดีเยอรมันในประเทศไทย หลังจากที่มีการเปิดสอนหลักสูตรภาษาเยอรมันในระดับปริญญาโทที่เน้นวิชาการในปี พ.ศ. 2517 ซึ่งเป็นการศึกษาที่มิได้เน้นการสอนภาษาเพื่อพัฒนาทักษะดังเช่น การเรียนการสอนปริญญาตรี แต่มีความเข้มข้นในทางวิชาการมากขึ้น ในช่วงนี้จึงพบว่า ยังมีงานวิจัยไม่มากนัก นอกจากนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่ซึ่งมักเป็นวิทยานิพนธ์มักไม่ค่อยมีงานที่เป็นการศึกษาภาษาเยอรมันในเชิงภาษาศาสตร์ แต่เป็นการศึกษาด้านวรรณคดีเยอรมันมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งแทบไม่มีงานที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยเลย อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่แล้วเป็นชาวต่างประเทศ และในบรรดานักวิชาการไทยเองก็ยังมีผู้ที่จบปริญญาเอกมาเพียงไม่กี่คน อย่างไรก็ตามมีผลงานที่จัดเข้าข่ายว่าเป็นการศึกษาเปรียบเทียบอยู่ชิ้นหนึ่ง คือ วิทยานิพนธ์เรื่อง “Hauptschwierigkeiten der thailändischen Studenten beim Erlernen der Zielsprache Deutsch” ของนฤมล ง้าวสุวรรณ (Ngaosuwan, 1978) ซึ่งเป็นการศึกษาปัญหาด้านภาษาของนักเรียนไทยที่มีต่อการเรียนภาษาเยอรมันโดยอิงแนวคิดเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระหว่างภาษาที่หนึ่งกับภาษาที่สองของผู้เรียนว่า เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาเยอรมัน แม้ว่าชื่อของงานวิจัยจะมิได้บ่งบอกในทันทีว่าเป็นการศึกษาเปรียบเทียบ แต่ผู้วิจัยได้ระบุไว้ชัดเจนในวัตถุประสงค์ว่างานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์แขนงที่เรียกว่า “การศึกษาภาษาเปรียบเทียบ” และในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของผู้เรียนซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์” นั้น ผู้วิจัยก็ได้เปรียบเทียบโดยเฉพาะเน้นความแตกต่างระหว่างภาษาเยอรมันกับภาษาไทยไว้ทั้งในระดับเสียง คำ และประโยค จึงนับว่าเป็นงานที่บุกเบิกในเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาเยอรมันกับ

แผนภูมิ 1 สัดส่วนของงานวิจัยแบ่งตามลักษณะของงานและตามช่วงเวลา

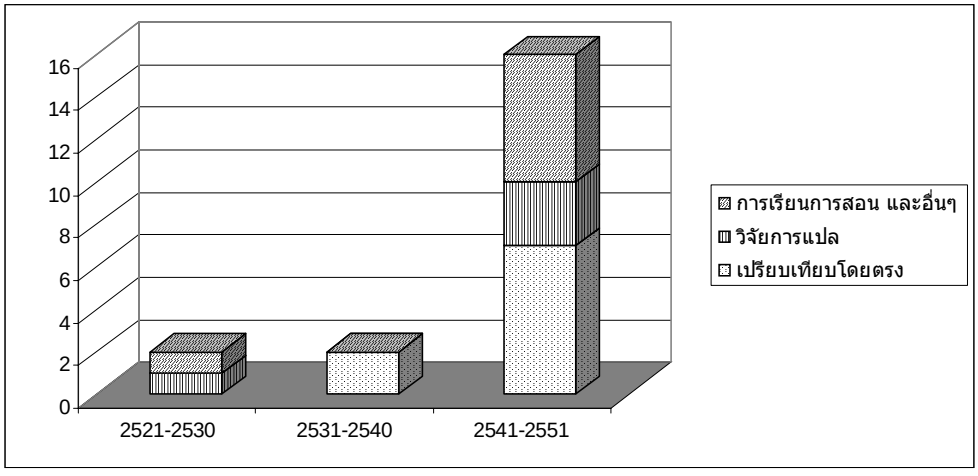

ภาษาไทยอย่างแท้จริง ส่วนผลงานอีกหนึ่งชิ้นที่เขียนขึ้นช่วงนี้คือ เรื่อง “Entsprechungen der deutschen Modalpartikeln im Thai. Eine kontrastive Untersuchung: ... denn, doch, mal” ซึ่งศึกษาคำในภาษาไทยที่มีความหมายตรงกับคำอนุภาคบอกทัศนะภาษาเยอรมัน โดยศึกษาเปรียบเทียบคำว่า denn, doch และ mal ผลงานชิ้นนี้เป็นวิทยานิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโทในประเทศเยอรมนี ซึ่งก็ต้องนับว่าเป็นงานที่เปิดประเด็นการผสานแนวทางในการเปรียบเทียบภาษากับการแปลภาษาเข้าด้วยกัน ซึ่งในครั้งนั้นยังไม่ใช่ประเด็นที่มีผู้ใดในหมู่ผู้รู้ภาษาเยอรมันในประเทศไทยศึกษามาก่อน สิ่งที่น่าสนใจของงานทั้งสองชิ้นในช่วงนี้อีกประการหนึ่งก็คือ มีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์มาประกอบการวิเคราะห์ด้วย โดยในการศึกษางานแปลนั้น มิได้อาศัยความรู้ภาษาไทยจากการที่ผู้เขียนพูดภาษานี้เป็นภาษาแม่เท่านั้น แต่ยังมีการนำงานแปล 4 ชิ้นมาวิเคราะห์ด้วย (Namsoongnein, 1987) ในขณะที่ในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดนั้นอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่แล้ว ซึ่งจากประสบการณ์การสอนภาษาเยอรมันมาเป็นเวลาหลายปีก่อนทำงานวิจัยเรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่เป็นงานเขียนของผู้เรียนภาษาเยอรมันไว้เป็นจำนวนมาก และวิเคราะห์ข้อผิดพลาดโดยเชื่อมโยงกับผลการศึกษาเปรียบเทียบภาษาทั้งสองได้อย่างน่าเชื่อถือ

ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2531-2540 อาจถือเป็นช่วงที่แวดวงการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาภาษาเยอรมันขาดความคึกคักทางวิชาการ เพราะไม่ปรากฏว่ามีการทำวิทยานิพนธ์เลย แม้ว่าผลงานวิชาการในสาขาภาษาและวรรณคดีเยอรมันที่ได้รับการตีพิมพ์นั้นมีจำนวนไม่น้อยเลย หากแต่เพียงเป็นผลงานของนักวิชาการเพียงไม่กี่คน และส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นงานที่ศึกษาในด้านวรรณคดี โดยเฉพาะผลงานของเจตนา นาควัชระ (หนังสือ 2 เล่ม และบทความถึง 34 บทความ) ซึ่งมิได้มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวรรณคดีเยอรมันเท่านั้น เพราะผลงานส่วนหนึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาโดยทั่วไป วรรณคดีเปรียบเทียบ และการวิจารณ์ ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ในประเทศไทยได้มีผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเอกกลับจากประเทศเยอรมนีจำนวนเพิ่มขึ้น (Watananguhn 2008, 41) และผลงานวิชาการในสาขาวิชาภาษาเยอรมันได้รับการตีพิมพ์มากขึ้น ทั้งในรูปบทความและในรูปตำราต่างๆ ซึ่งพจนานุกรมและตำราเรียนตลอดจนตำราไวยากรณ์เยอรมันหลายเล่มยังคงมีใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน เช่น พจนานุกรมภาษาไทย-เยอรมัน (อำภา โอตระกูล, 2525) พจนานุกรมศัพท์ท่องเที่ยวไทย-เยอรมัน ไวยากรณ์เยอรมัน (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2531; 2529-2538) ออกเสียงภาษาเยอรมัน (พรสรรค์ วัฒนางกูร, 2537/2548) และพัฒนาการที่สำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทย คือ การผลิตตำราสอนภาษาเยอรมันสำหรับคนไทยโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นตำราสำหรับใช้ทั่วไปในการเรียนการสอนภาษาเยอรมันระดับมัธยมศึกษา อันได้แก่ Viel Spaßmit Deutsch (Taatloha et al., 1989-1992) และ Lesen macht Spaß (พรสรรค์ วัฒนางกูร และคณะ, 2531) แต่ทว่าในบรรดาผลงานเหล่านี้ไม่มีเรื่องใดที่จัดว่าเป็นการศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยเลย

แต่ในอีกทางหนึ่ง ผลงานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยเพียงเรื่องเดียวที่ตีพิมพ์ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ ต้องถือว่าเป็นงานวิจัยชิ้นสำคัญที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระบบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย และเรียกได้ว่าเป็นการสร้างองค์ความรู้ในสาขาภาษาศาสตร์เปรียบเทียบระหว่างคู่ภาษานี้อย่างแท้จริง วิทยานิพนธ์ของวิลิตา ศรีอุพารพงศ์ (Sriuranpong, 1997a) ได้เปรียบเทียบการเรียงลำดับคำในประโยค (word order) ไว้อย่างเป็นระบบ มีการอ้างอิงความเป็นมาและงานวิจัยก่อนหน้านี้อย่างละเอียด และให้คำอธิบายไว้ชัดเจนว่าเพราะเหตุใดการเรียงลำดับคำในภาษาเยอรมันนั้นโดยรวมแล้วจึงอิสระไม่ตายตัวเท่ากับในภาษาไทย ผลงานชิ้นนี้จึงถือเป็นงานวิจัยที่ผู้ที่จะศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยในรุ่นต่อ ๆ มาทุกคนมักอ้างอิงถึงและถือเป็นก้าวสำคัญของการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาเยอรมันในเชิงภาษาศาสตร์ในหมู่นักวิชาการภาษาเยอรมันในประเทศไทย ซึ่งตัวผู้ทำ

วิจัยเรื่องนี้ก็ยังคงมีบทบาทในการทำวิจัยศึกษาเปรียบเทียบภาษาทั้งสองอย่างต่อเนื่อง ทั้งโดยการที่ทำวิจัยเปรียบเทียบด้านอื่นๆ เองต่อไป (เช่น เรื่องกรรมวาจกใน Sriuranpong (2007)) และโดยการเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เป็นการศึกษาเปรียบเทียบบางเรื่องด้วย

ช่วงทศวรรษสุดท้าย (2541-2551) จึงอาจถือได้ว่ามีการสร้างรากฐานที่ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้านรูปแบบของการศึกษาเปรียบเทียบ และในด้านระเบียบวิธีวิจัย ดังจะเห็นได้ว่า นอกจากปริมาณผลงานจะเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดแล้ว ยังมีงานวิจัยครอบคลุมทั้ง 3 ลักษณะตามที่ได้แยกประเภทไว้ข้างต้นด้วย อีกทั้งรูปแบบในการตีพิมพ์ก็มิได้เป็นเพียงวิทยานิพนธ์เท่านั้น แต่มีการเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปบทความมากขึ้นด้วย จึงนับเป็นนิมิตหมายอันดีสำหรับการทำงานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย ในกลุ่มที่ศึกษาเปรียบเทียบระบบภาษาโดยตรงนั้น ได้มีการศึกษาในประเด็นอื่นๆ แตกยอดออกไป อย่างไรก็ตาม ผลงานของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทยในช่วงนี้อาจถือได้ว่าส่วนหนึ่งดำเนินรอยตาม “ครู” อย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างเช่น การศึกษาเปรียบเทียบในเรื่องการปฏิเสธ (Ralugmool, 2002) และคุณานุประโยค (Voraurai, 2002) ซึ่งมีรูปแบบและวิธีการวิจัยเหมือนกันกับงานของวิลิตา ศรีอุพารพงศ์ (Sriuranpong, 1997a) และงานวิจัยด้านการแปล เช่น งานของ ธนรัตน์ เบญจวัฒนานันท์ (Benjawattanan, 2006) ซึ่งทำในลักษณะเดียวกันกับการศึกษาเรื่องการแปลคำ Abtönungspartikel และการถ่ายทอดประโยคกรรมของวรรณา แสงอร่ามเรือง (2545, 2551)

ในทางตรงกันข้ามวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก 2 เรื่องที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในประเทศที่ใช้ภาษาเยอรมันนั้น จะมีลักษณะของการวิจัยที่เก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ งานวิจัยของ นรเศรษฐ์ แก้ววิภาส (Kaewwipat, 2007) และของกรกช อัตตวิริยะนุภาพ (Attaviriyanupap, 2007) งานทั้งสองชิ้นให้ความสำคัญกับการเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย แต่งานชิ้นแรกนั้นมุ่งสร้างสิ่งที่เรียกว่า “ไวยากรณ์เปรียบเทียบ” ที่ใช้สำหรับเพิ่มพูนทักษะในการอ่านภาษาเยอรมันของผู้เรียนชาวไทย จึงเป็นการศึกษาวิจัยในสาขาวิชาภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศที่ให้ความสำคัญต่อการนำผลวิจัยไปใช้ในการสอนโดยตรง ในขณะที่งานชิ้นหลังให้ความสำคัญต่อการศึกษาการรับภาษาเยอรมันในเชิงภาษาศาสตร์มากกว่า โดยใช้องค์ความรู้ในการเปรียบเทียบภาษาแม่กับภาษาเยอรมันในฐานะภาษาที่สองมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ภาษาเยอรมันของผู้เรียน ความแตกต่างของการศึกษาวิจัยสองเรื่องนี้ยังอยู่ที่กลุ่มผู้บอกภาษาด้วย เพราะงานชิ้นหลังเป็นการศึกษาวิจัยการเรียนรู้ภาษาเยอรมันของชาวไทยครั้งแรกที่มิได้ใช้กลุ่มนักเรียนนักศึกษา แต่ศึกษาภาษาเยอรมันของหญิงไทยที่แต่งงานกับชายสวิสและมีลักษณะการเรียนรู้ภาษาที่สองในลักษณะนอกชั้นเรียนหรือตามธรรมชาติมากกว่างานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งซึ่งแตกต่างจากงานชิ้นอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด คืองานวิจัยระดับหลังปริญญาเอกของ Salifou Traoré (2008) ซึ่งเป็นการวิจัยในสาขาวิชาภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศในเชิงทฤษฎี มิได้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์

สำหรับงานชิ้นอื่นๆ ที่จัดรวมอยู่ในกลุ่มเดียวกันส่วนใหญ่มักเป็นเพียงบทความสั้นๆ มิได้มีการศึกษาวิจัยอย่างจริงจังหรือเป็นระบบ แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดที่ให้ความสำคัญต่อการเปรียบเทียบภาษาทั้งสองนี้ปรากฏอยู่ตลอดเวลา การที่นักวิชาการภาษาและวรรณคดีเยอรมันส่วนใหญ่ในประเทศไทยต้องทำหน้าที่เป็นครูสอนภาษาเยอรมันด้วย จึงมิได้ถ่ายทอดแต่เนื้อหาวิชาภาษาศาสตร์หรือวรรณคดีเท่านั้น การวิเคราะห์ภาษาเยอรมันจากมุมมองของผู้พูดภาษาไทยจึงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จากภาพรวมที่ได้จากการสำรวจเอกสารในครั้งนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าขณะนี้ การศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยเริ่มก่อร่างสร้างตัวขึ้นแล้ว และมีรากฐานที่ดีสำหรับการที่จะพัฒนาต่อไปได้ หากแต่ว่ายังคงต้องเสริมสร้างความแข็งแกร่งต่อไป ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

นอกจากการจัดแบ่งงานวิจัยตามลักษณะหรือวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยแล้วดังกล่าวข้างต้นแล้ว หากนำ

งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยทั้ง 20 เรื่องนี้มาวิเคราะห์ในด้านเนื้อหา หรือประเด็นที่ศึกษาแล้วอาจกล่าวได้ว่าสามารถจำแนกโดยกว้างที่สุดได้เป็น 3 กลุ่มเช่นกัน คือ

- งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบไวยากรณ์โดยตรง ผลงานส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ไม่ว่าจะเป็นการบรรยายระบบภาษาทั้งสองโดยรวมหลายระดับด้วยกัน ตั้งแต่ระบบเสียง (phonology) ระบบคำ (morphology) และวากยสัมพันธ์ (syntax) อาทิ การเปรียบเทียบระบบภาษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของผู้เรียน (Ngaosuwan 1978) หรือจะศึกษาเจาะประเด็นที่แคบกว่านี้ อาทิ ศึกษาเปรียบเทียบการเรียงลำดับคำ (Sriuranpong, 1997a; 1997b)

- งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบประเด็นอื่นๆ ที่ไม่จัดว่าอยู่ในระบบไวยากรณ์แต่เกี่ยวข้องกับภาษาเช่นกัน อาทิ งานศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางวาทศิลป์ (Palabhut, 2001)

- บทความที่ไม่ได้เป็นผลจากการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบภาษาอย่างเป็นระบบ แต่นำเสนอข้อมูลและแง่คิดบางประการอันสะท้อนมุมมองที่เปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย ตัวอย่างเช่น บทความที่นำเสนอลักษณะพิเศษบางประการของภาษาเยอรมันกับภาษาไทย อันเป็นข้อสังเกตที่ได้มาจากประสบการณ์ของผู้เขียนในการทำพจนานุกรมไทย-เยอรมัน (Saengaramruang, 2003)

ผลงานอื่นๆ ที่สะท้อนภาพความแตกต่างระหว่างภาษาเยอรมันกับภาษาไทยได้เช่นกัน หากแต่ว่าโดยเนื้อหาหลักและระเบียบวิธีวิจัยนั้นมิได้เข้าข่ายเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบที่นำมาจัดทำบทสังเคราะห์ในครั้งนี้ จึงมิได้นับรวมอยู่ในงานที่กล่าวถึงข้างต้น ได้แก่ ผลงานที่ศึกษาปัญหาในการแปลภาษาเยอรมันเป็นไทย ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาการแปลตัวบทเฉพาะประเภท เป็นต้นว่า ศึกษาปัญหาการแปลกวีนิพนธ์ (ถนอมนวล โอเจริญ, 2545) หรือปัญหาในการแปลหน่วยภาษา เช่น ปัญหาในการแปลบทขยาย (อเนก กิมสุวรรณ, 2541) รวมไปถึงการศึกษางานแปลในลักษณะที่เป็นกรณีศึกษา อาทิ การแปลผลงานเรื่อง “ความตายที่เวนิส” (นฤมล ง้าวสุวรรณ, 2549) การแปลนวนิยายเรื่อง “แวร์เธอร์ระทม” (ถนอมนวล โอเจริญ, 2548) เป็นต้น การใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่วิเคราะห์กระบวนการแปล ทั้งของผู้เรียนวิชาการแปลและของตัวผู้วิจัยเองล้วนเป็นสะท้อนมุมมองของคนไทยและภาษาไทยออกมาได้เป็นอย่างดี

เป็นที่น่าสังเกตว่างานวิจัยส่วนใหญ่มักจะอิงผลจากการปฏิบัติหรือมุ่งขยายผลต่อการปฏิบัติ กล่าวคือ ศึกษาเปรียบเทียบเนื่องจากเห็นผลจากปัญหาในการเรียนการสอนภาษาเยอรมันแก่ผู้เรียนชาวไทย หรือศึกษาเปรียบเทียบหัวข้อย่อย ๆ ต่างๆ ที่ปรากฏในระบบภาษาเยอรมัน เพื่อที่จะนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน หรือพัฒนาความสามารถในการแปล ประเด็นหนึ่งที่อาจถือว่ามีความสำคัญเช่นกันแต่ยังไม่มีผู้ใดศึกษาเปรียบเทียบเลยก็คือ เรื่องวัจนลีลาศาสตร์ (stylistics) ผลงานวิจัยของถนอมนวล โอเจริญ (2548) ซึ่งส่วนหนึ่งศึกษาประเด็นเรื่องปัญหาและการแก้ไขปัญหาในการถ่ายทอดลีลาการเขียนจากภาษาเยอรมันมาเป็นภาษาไทยนั้น ถือเป็นตัวอย่างของงานวิจัยแฝงแนวคิดการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาเยอรมันซึ่งเป็นภาษาต้นฉบับกับภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาของฉบับแปลที่สำคัญมากชิ้นหนึ่ง และแสดงถึงศักยภาพที่จะพัฒนาการศึกษาวิจัยในด้านนี้ต่อไป

จากการสำรวจ วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหางานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้วในครั้งนี้ ยังพบว่า ไม่ค่อยมีงานที่ศึกษาภาษาเยอรมัน หรือเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเท่าใดนัก เพราะแม้แต่การศึกษาเปรียบเทียบในประเด็นคาบเกี่ยวกับประเด็นทางวัฒนธรรมอย่างเห็นได้ชัด เช่น วาทศิลป์ในภาษาโฆษณา (Palabhut, 2001) และความสุภาพ (Loto, 2006) ก็ยังเน้นการวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษามากกว่า ความแตกต่างเชิงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาทั้งสอง นอกจากนี้ยังพบว่า ไม่มีงานชิ้นใดเลยที่มองในแง่ของสุนทรียะของภาษา ยกเว้นงานวิจัยของเจตนา นาควัชระ (2541, Nagavajara, 2007) ซึ่งแม้จะไม่ใช่งานวิจัย

ทางภาษาศาสตร์ แต่กลับหยิบยกเอาปรากฏการณ์ที่พบในภาษาเยอรมันมาอธิบายให้เห็นศักยภาพของภาษาและความสามารถในการนำภาษามาสื่อพลังทางปัญญาของกวีผู้ใช้ภาษาเยอรมันทั้งหลายได้อย่างพิสดาร ถึงขั้นที่เรียกได้ว่าเป็นอัจฉริยภาพของภาษาเยอรมันเลยทีเดียว โดยเฉพาะประเด็นการวิเคราะห์การใช้ Konjunktiv I (subjunctive) เพื่อแสดงอาการถอยห่างของผู้พูดจากสิ่งที่ถ่ายทอดคำพูดของบุคคลอื่น (reported speech) นั้น ถือว่าเป็นการวิเคราะห์ภาษาเยอรมันจากมุมมองของคนต่างชาติ และเป็นตัวอย่างของการสร้างองค์ความรู้ในศาสตร์ ที่ทำให้นักวิชาการผู้เป็นเจ้าของภาษาเยอรมันเองได้เปิดมุมมองในสิ่งที่ตนไม่ได้เห็นเป็นเรื่องพิเศษมาก่อน

3. ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยแต่ละกลุ่ม อันได้แก่ กลุ่มที่ศึกษาเปรียบเทียบระบบภาษาโดยตรง กลุ่มที่ศึกษาด้านการแปล และกลุ่มที่ศึกษาด้านการรับภาษาเยอรมันหรือด้านปัญหาใน การเรียนภาษาเยอรมันของคนไทยนั้น จะใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่มอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ กลุ่มแรกซึ่งศึกษาเปรียบเทียบภาษาโดยตรงนั้นส่วนใหญ่จะเน้นการบรรยายรูปแบบ หน้าที่ และความหมายของปรากฏการณ์ทางภาษาที่ศึกษาในเชิงทฤษฎี โดยการยกตัวอย่างประโยคประกอบ ข้อสังเกตที่พบคือ ในระยะแรกๆ จะยังมิได้บอกที่มาของประโยคต่างๆ ที่ยกมาประกอบ ในขณะที่งานวิจัยในช่วงปีหลังๆ นั้นมักมีการใช้ประโยชน์จากคลังข้อมูล (corpus) เพิ่มขึ้น การที่ผู้วิจัยส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่อาจทำให้ไม่เห็นความจำเป็นของการอ้างอิงประโยคตัวอย่างที่ใช้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ภาษานั้นมีการแปรเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา และประโยคบางประโยคนั้นอาจถือหรือไม่ถือว่าผิดไวยากรณ์ก็ได้ ต้องอาศัยประโยคแวดล้อมหรือบริบทในการใช้ประโยคดังกล่าวมาประกอบด้วย การยกตัวอย่างประโยคโดยไม่บอกที่มาในตำราไวยากรณ์ภาษาต่างๆ นั้น บ่อยครั้งจึงก่อให้เกิดความคลางแคลงใจต่อผู้อ่านที่เป็นเจ้าของภาษานั้นๆ ได้ โดยเฉพาะเมื่อใดก็ตามที่ผู้เขียนมิได้เป็นเจ้าของภาษา ความน่าเชื่อถือในการใช้ประโยคตัวอย่างต่างๆ ก็อาจยิ่งลดลง การอ้างอิงแหล่งที่มาจึงจะช่วยลดข้อกังขาในส่วนนี้ออกไปได้ การเปรียบเทียบระบบภาษาจึงอาจต้องใช้การวิเคราะห์ภาษาจากคลังข้อมูลมากขึ้น การเริ่มต้นจากงานวิจัยที่ไม่ระบุแหล่งที่มาของตัวอย่างประโยค (เช่น Sriuranpong 1997a; Ralugmool 2002) ผ่านการวิเคราะห์ตัวอย่างประโยคที่อ้างอิงมาจากตำราไวยากรณ์ไทยต่างๆ (เช่น Laisanitsereekul, 2003) ไปสู่การระบุแหล่งที่มาของประโยคภาษาไทยและภาษาเยอรมันอย่างชัดเจนทุกประโยค (Sriuranpong, 2007) จึงนับว่าเป็นความพยายามที่จะทำให้การศึกษาเปรียบเทียบภาษาทั้งสองนั้น มีลักษณะเป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ (empirical study) มากขึ้น

ในส่วนของงานวิจัยด้านการแปลนั้น จะเห็นได้ว่าได้ใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์ภาษาที่ปรากฏในคลังข้อมูลมาตั้งแต่ต้นแล้ว ไม่ว่าจะเป็นงานที่ศึกษาเรื่องคำ อนุภาค แสดงทัศนะ (Namsoongnein, 1987; วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2545) เรื่องคำสรรพนาม es (Benjawattananan, 2006) หรือในงานวิจัยชิ้นล่าสุด คือการศึกษาเรื่องการถ่ายความประโยคกรรมในงานของวรรณา แสงอร่ามเรือง (2551) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาวิจัยด้านการแปลนั้นมีคลังข้อมูลทั้งสองภาษาที่เทียบเคียงกันได้โดยตรงอยู่แล้ว เรียกว่าเป็น bilingual corpus และวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษานั้นก็คือดูกลวิธีที่ใช้ในการถ่ายความ ไม่ได้มุ่งบรรยายเปรียบเทียบระบบภาษาแต่อย่างใด การหาคลังข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบจึงทำได้ง่ายกว่าในการศึกษาเปรียบเทียบระบบภาษาโดยตรง แบบงานวิจัยในกลุ่มแรก

งานวิจัยในกลุ่มสุดท้ายซึ่งศึกษาภาษาเยอรมันของผู้ที่เรียนภาษาเยอรมัน อาจแยกออกเป็นสองลักษณะใหญ่ๆ คือ งานที่เน้นการนำมโนทัศน์มาใช้ในการสอนและเป็นการวิจัยในเชิงทฤษฎีอย่างเช่นเรื่อง ไวยากรณ์ข้ามวัฒนธรรม (Traoré, 2008) หรือเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบระบบภาษาเพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์ภาษาหรือการเรียนภาษาเยอรมันของคนไทย ดังนั้นจึงมีการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ และศึกษาวิจัยโดย

วิเคราะห์ข้อมูลจากคลังข้อมูลเฉพาะเช่นกัน คือ เก็บข้อมูลภาษาเยอรมันของผู้เรียนชาวไทยมาวิเคราะห์ เช่น การศึกษาปัญหาในการเรียนภาษาเยอรมัน (Ngaosuwan, 1978) การรับภาษาเยอรมันของหญิงไทยในสวิตเซอร์แลนด์ (Attaviriyanupap, 2007) และไวยากรณ์เปรียบเทียบเพื่อใช้ สำหรับการอ่าน (Kaewwipat, 2007) อย่างไรก็ตาม เฉพาะในส่วนที่มีการเปรียบเทียบระบบภาษาระหว่างภาษาเยอรมัน ในฐานะภาษาต่างประเทศที่เรียนกับภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาแม่ของผู้เรียนนั้น พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วงานวิจัยนี้ ยังใช้วิธีการคล้ายกันกับกลุ่มที่ศึกษาเปรียบเทียบระบบภาษาโดยตรงที่ใช้วิธียกตัวอย่างประโยคประกอบการบรรยายเชิงทฤษฎีโดยมิใช้ตัวอย่างประโยคจากคลังข้อมูลใด ๆ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่มาของประโยคต่างๆ เหล่านั้นไว้แต่อย่างใด

การศึกษาโดยใช้คลังข้อมูลมีข้อดีที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งก็คือ ทำให้การวิเคราะห์ภาษาซึ่งนักภาษาศาสตร์มองว่าเป็น “ระบบ” นั้น จับต้องได้ชัดเจนขึ้น และสามารถให้ข้อสรุปในเชิงปริมาณได้ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ในสาขาภาษาศาสตร์ในฐานะที่เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ที่สามารถค้นคว้าเพื่อสนับสนุนหรือล้มล้าง (refute) ทฤษฎีหรือข้อสรุปเชิงทฤษฎีที่ได้ในงานวิจัยแต่ละครั้งได้ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะหลังซึ่งเทคโนโลยีได้พัฒนาขึ้นมากนั้น พบว่า ผู้ที่ทำงานวิจัยเปรียบเทียบภาษาและงานวิจัยด้านการแปลจำนวนมากได้เห็นประโยชน์จากการใช้คลังข้อมูลมากขึ้น (Granger, 2003)

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานวิจัย

1. การเปิดหลักสูตรระดับสูงกว่าปริญญาตรี

การเปิดสอนภาษาและวรรณคดีเยอรมันในระดับสูงกว่าปริญญาตรี[3] ในประเทศไทยซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2517 (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2550, 42) ซึ่งมีความเข้มข้นในเนื้อหาที่เป็นวิชาการสูงขึ้นมากไปกว่าการศึกษาภาษาเยอรมันเพื่อพัฒนาทักษะในการใช้ภาษา ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดการค้นคว้าและวิจัยด้านนี้ในประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากข้อมูลที่ผู้เขียนสำรวจไว้ว่าผลงานวิจัยจำนวนไม่น้อยปรากฏในรูปวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ หรือบทความวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

อย่างไรก็ตาม การขยายรูปแบบการศึกษาในหลักสูตรปริญญาโทให้มีทางเลือก (แผน ข) คือ ให้ทำโครงการพิเศษ (special project) โดยเขียน*สารนิพนธ์* แทนการเขียน*วิทยานิพนธ์* (thesis) ตามหลักสูตรเดิม (แผน ก) ได้ ทำให้ไม่มีผู้ทำวิทยานิพนธ์เลยเป็นระยะเวลานาน กล่าวคือ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2527 ถึงปี พ.ศ. 2542 ไม่ปรากฏรายชื่อวิทยานิพนธ์ในฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเลย ทั้ง ๆ ที่ในช่วงเวลาดังกล่าว มีการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาโทมาโดยตลอด และมีการเขียนสารนิพนธ์ออกมาอย่างสม่ำเสมอ แต่จากข้อมูลที่แสดงให้เห็นก่อนหน้านี้ อาจทำให้มองแล้วเสมือนว่าเกิด “การขาดช่วง” ของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาไปได้ ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะมีเพียงงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์เท่านั้นที่มีการรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าต่อๆ ไปได้ แต่หากงานเหล่านั้นเป็นเพียงสารนิพนธ์ก็อาจไม่มีการจัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบ จึงถือว่าไม่เอื้อต่อการที่จะทำวิจัยต่อยอดในเรื่องที่เกี่ยวข้อง และไม่ได้สร้างความแข็งแกร่งในเชิงวิชาการที่ควรจะเป็นวัฒนธรรม “ลายลักษณ์” ให้แก่วงการวิชาการภาษาเยอรมันในประเทศไทยเท่าที่ควร การลดความเข้มข้นทางวิชาการของการศึกษาระดับมหาบัณฑิตลงโดยการให้ผู้เรียนสามารถเลือกได้ว่าจะทำวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์นั้น ยังทำให้งานวิจัยหลาย ๆ ชิ้นไม่สามารถ

[3]ปัจจุบันในประเทศไทยมีหลักสูตรที่สอนภาษาและวรรณคดีเยอรมันในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี รวมทั้งสิ้น 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเยอรมัน (เปิดสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517) หลักสูตรอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเยอรมัน (เปิดสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549) ของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศ ของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (เปิดสอนตั้งแต่ พ.ศ. 2542).

ตอบประเด็นคำถามวิจัยได้ครอบคลุมและลุ่มลึกเพียงพอด้วย อันเนื่องมาจากการที่ผู้เรียนได้รับโอกาสให้ทำงานวิจัยแบบ "เล็กๆ"[4] ที่จำกัด "ความเล็ก" นี้ด้วยจำนวนหน้า ในขณะที่บางครั้งหัวข้อหรือประเด็นที่ศึกษากลับเป็นประเด็น "ใหญ่" (ตัวอย่างเช่นประเด็นเรื่อง การปฏิเสธ ความสุภาพ เป็นต้น) ซึ่งอาจเป็นงานระดับหลังปริญญาเอกหรือโครงการวิจัยใหญ่ๆ และอาจต้องใช้นักวิชาการหลาย ๆ คนร่วมกันทำงานทีเดียว ดังนั้น หากมีการตั้งกรอบงานวิจัยให้เหมาะสมกับเงื่อนไขของการศึกษาในแต่ละระดับ และระยะเวลาในการทำงานวิจัย ก็น่าจะเกิดผลดีกว่า หรือเป็นไปได้เช่นกันที่จะให้มีงานที่ศึกษาประเด็นเล็ก ๆ หลาย ๆ ประเด็น แล้วมีผู้ที่นำองค์ความรู้ที่ได้จากงานเหล่านั้นมาสังเคราะห์เข้าด้วยกันอีกทอดหนึ่ง

มีข้อสังเกตประการหนึ่งเกี่ยวกับการที่ผู้ทำวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาภาษาเยอรมันต้องเขียนงานเป็นภาษาเยอรมันนั้น ก็คือ แม้ว่าการทำเช่นนี้จะเป็นการแสดงความสามารถในด้านภาษาของผู้วิจัย หากแต่ว่าทำให้องค์ความรู้ดังกล่าวจำกัดอยู่แต่ในหมู่ผู้รู้ภาษาเยอรมันเท่านั้น รวมไปถึงงานวิจัยบางชิ้นที่เป็นการศึกษาด้านการแปล ซึ่งผู้ที่จะอ่านงานนั้น ๆ ได้เข้าใจก็จะต้องรู้ภาษาไทยดีอยู่แล้วด้วย อันที่จริง น่าจะมีการเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้เขียนงานออกมาเป็นภาษาใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหาของงานวิจัยมากกว่า เช่น งานวิจัยของวรรณา แสงอร่ามเรือง (2551) ที่เห็นได้ชัดว่าเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ที่เปิดโอกาสให้นักแปลหรือนักภาษาศาสตร์ชาวไทยที่ไม่มีความรู้ภาษาเยอรมันสามารถใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้นี้ได้เช่นกัน ทั้งนี้เพราะแม้ว่าความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทักษะในการใช้ภาษาเยอรมันนั้นเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ที่ได้รับการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาเยอรมัน แต่การให้ความสำคัญกับการเขียนงานเป็นภาษาเยอรมัน อาจเป็นการลดบทบาทของวงการวิชาการภาษาเยอรมันในประเทศไทยที่จะนำเสนอองค์ความรู้ทางภาษาศาสตร์และวรรณคดีเยอรมันให้ลึกซึ้งขึ้น และเสริมวงการวิชาการภาษาและวรรณคดีในประเทศไทยโดยทั่วไปด้วย

การกำหนดให้ผู้ที่ศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาต้องเขียนวิทยานิพนธ์ตลอดจนสารนิพนธ์เป็นภาษาเยอรมันเท่านั้นอาจเกิดจากแนวความคิดที่ว่าหลักสูตรภาษาเยอรมันในระดับอุดมศึกษาของไทยมีลักษณะแตกต่างจากหลักสูตร Germanistik (ศาสตร์ที่ว่าด้วยภาษาและวรรณคดีเยอรมัน โดยอาจเน้นหนักในสาขาภาษาศาสตร์หรือสาขาวรรณคดีเยอรมัน) ในประเทศเยอรมนีก็เป็นได้ จึงมุ่งเน้นที่จะแสดงความสามารถในเชิงทักษะมากกว่าการค้นหาและเผยแพร่องค์ความรู้ที่อาจเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการในประเทศไทย หรือแม้แต่การมีส่วนร่วมสร้างองค์ความรู้ที่แข็งแกร่งทัดเทียมกับนักวิชาการภาษาและวรรณคดีเยอรมันผู้ที่เป็นเจ้าของภาษาได้ ผู้เขียนเองตั้งข้อสังเกตนี้จากจากการที่ได้อ่านคำอธิบายเกี่ยวกับการให้คำจำกัดความที่ว่า "การศึกษาด้านภาษาและวรรณคดีนอกประเทศเยอรมัน (Auslandsgermanistik) ซึ่งโดยทั่วไปมักใช้คำว่า Deutsch als Fremdsprache คือ การศึกษาภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีความหมายกว้างกว่า Germanistik แบบเดิม โดยเน้นการเรียนการสอนภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศ ที่พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ภายนอกที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ตลอดจนการค้นคว้าวิจัยภาษาเยอรมันและผลิตตำราโดยคำนึงถึงปัจจัยที่จะนำไปใช้สอนภาษาเยอรมันสำหรับชาวต่างประเทศเพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด" (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2550, 40-42)

---

[4]จากการตรวจสอบหลักสูตรระดับปริญญามหาบัณฑิตหลายๆ หลักสูตร (รวมทั้งสาขาที่ไม่ได้เกี่ยวกับภาษาเยอรมัน) และการสอบถามผู้สอนและผู้เรียนที่ผ่านระบบการเรียนแบบที่ให้เลือกได้ว่าจะทำวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์นั้น พบว่า ความแตกต่างระหว่างสารนิพนธ์กับวิทยานิพนธ์อยู่ที่จำนวนหน้าและจำนวนหน่วยกิต ในวงการภาษาเยอรมันเองมักเรียกสารนิพนธ์ว่าเป็น Kleine Magisterarbeit (วิทยานิพนธ์เล็ก).

อันที่จริงการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาและการทำงานวิจัยของนักวิชาการด้านภาษาและวรรณคดีเยอรมันในประเทศไทยนั้นไม่ควรจำกัดขอบเขตไว้เช่นนี้ เพราะจะกลายเป็นการลดรูปหรือลดความเข้มข้นของสาขา Auslandsgermanistik ลง แต่เดิมคำนี้มีความหมายทางบวก คือ เน้นความเป็นกลางของคนต่างชาติในการมองเยอรมนีและผลงานทางวัฒนธรรมเยอรมัน การศึกษาในสาขาวิชาภาษาศาสตร์และวรรณคดีภาษาเยอรมันในต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศ หรือจากผู้พูดหลาย ๆ ภาษา (เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส หรือญี่ปุ่น ฯลฯ) มีความเข้มแข็งมากและได้รับการยกย่องจากนักวิชาการชาวเยอรมันเองเป็นอันมาก ทั้งนี้ เนื่องจากการค้นคว้าวิจัยประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวรรณคดีเยอรมันโดยใช้มุมมองจากภายนอก นอกจากจะทำให้วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นได้เป็นกลางมากขึ้นแล้ว บางครั้งยังเป็นการบุกเบิกพรมแดนใหม่ ๆ ทั้งในทางลึกและทางกว้างอีกด้วย ความละเอียดในการอธิบายภาษาและวรรณกรรมซึ่งเป็นผลิตผลของผู้ใช้ภาษาเยอรมันให้แก่คนต่างชาติถือได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและวิจัยในสาขาภาษาและวรรณคดีเยอรมันของผู้ใช้ภาษาเยอรมันเป็นภาษาแม่เอง ดังจะเห็นได้ว่า มีผลงานของนักวิชาการภาษาและวรรณคดีภาษาเยอรมันที่เป็นชาวต่างชาติหลายเรื่องที่ได้รับการยกย่อง บางเรื่องมีการแปลเป็นภาษาเยอรมันด้วย อย่างเช่น ผลงานเรื่องเกี่ยวกับเกอเธ่ (Goethe) ทั้งสองเล่มของ Nicholas Boyle (1991, 2000) ที่นำเสนอชีวประวัติและผลงานในแต่ละช่วงของกวีเยอรมันผู้ยิ่งใหญ่ได้อย่างละเอียดและลุ่มลึก รวมไปถึงงานในสาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบที่เป็นผลงานของนักวิชาการชาวไทย เช่น Brecht and France (Nagavajara, 1994) ซึ่งศึกษาและวิเคราะห์ในประเด็นที่แม้แต่นักวิชาการชาวเยอรมันก็ไม่ได้นึกถึงที่ว่าฝรั่งเศสเป็นแรงบันดาลใจในเชิงศิลปะให้แก่แบร์ทอล์ท เบรชท์ อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาประเด็นทางภาษาศาสตร์ที่มีความลุ่มลึกก็ย่อมไม่จำกัดอยู่แต่ในหมู่ผู้ที่ใช้ภาษาเยอรมันเป็นภาษาแม่เท่านั้นเช่นกัน

การจำกัดขอบเขตของการศึกษาและวิจัยของนักวิชาการภาษาและวรรณคดีเยอรมันในประเทศไทยให้เป็นเพียงการศึกษาวิจัยในด้านที่เกี่ยวกับภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศเท่านั้น น่าจะตรงกับการศึกษาสาขา “ภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศ” อย่างกรณีหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงเท่านั้น เพราะเป็นการระบุสาขาวิชาที่ชัดเจน ดังนั้น จึงคงไม่ถูกต้องนักหากจะกล่าวว่าสาขาวิชา “ภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศ” เป็นสาขาวิชาที่กว้างกว่าสาขาวิชา Germanistik ซึ่งรวมทั้งการศึกษาด้านภาษาศาสตร์และด้านวรรณคดีศึกษาของภาษาเยอรมันเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งนี้เนื่องจากสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีเยอรมันถือว่าเก่าแก่กว่า แม้แต่ในการที่เปิดสอนภาษาเยอรมันในระดับอุดมศึกษาของไทยนั้นก็ได้อิงตามแบบหลักสูตร Germanistik (ภาษาและวรรณคดีเยอรมัน) ในเยอรมนีมาตั้งแต่ต้นแล้ว ก่อนที่สาขาวิชา “ภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศ” จะพัฒนาขึ้นจนเกิดความเข้มแข็งและเป็นสาขาวิชาแยกออกไปต่างหาก (Wattananguhn, 2008, 36)

2. วารสารวิชาการสำหรับสาขาภาษาและวรรณคดีเยอรมัน

สาเหตุหนึ่งที่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมามีงานวิจัยงานวิชาการในสาขาภาษาและวรรณคดีเยอรมันจำนวนมากขึ้นนั้นก็คือ การที่ในประเทศไทยได้มีการจัดตีพิมพ์วารสารวิชาการสำหรับสาขานี้โดยเฉพาะขึ้น เพิ่มเติมไปจากวารสารวิชาการของคณะวิชาและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีอยู่แล้ว ซึ่งต้องนับว่าผู้ริเริ่มและจัดทำวารสารทั้งสองนี้ถือเป็นผู้มีคุณูปการต่อวงการวิชาการภาษาและวรรณคดีเยอรมันในประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง วารสารที่มีบทบาทในการสร้างเสริมความแข็งแกร่งให้แก่วงการวิชาการภาษาและวรรณคดีเยอรมันมี 2 ฉบับด้วยกัน คือ

- วารสารสมาคมครูภาษาเยอรมันในประเทศไทย ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2539 โดยใช้ชื่อว่า Siam-Forum ในปีถัดมาจึงได้การเปลี่ยนชื่อเป็น TDLV-Forum. Zeitschrift für Sprache, Literatur und Kultur และออก

เป็น ประจำทุกปีต่อเนื่องกันมาปีละฉบับจนถึงปัจจุบัน รวม 11 ฉบับ วารสารดังกล่าวตีพิมพ์บทความที่เกี่ยวข้องกับภาษา วรรณคดี และวัฒนธรรมเยอรมัน โดยมีบทความตีพิมพ์ทั้งภาษาเยอรมันและภาษาไทย

- **วารสาร Die Brücke.** Zeitschrift für Germanistik in Südostasien ออกโดยมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นประจำปีละ 1-2 ฉบับ รวมทั้งสิ้นมี 9 ฉบับ เป็นวารสารที่จัดตีพิมพ์บทความด้านภาษาและวรรณคดีเยอรมันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บทความที่ตีพิมพ์เป็นภาษาเยอรมันทั้งหมด

โดยรวมแล้ววารสารทั้งสองฉบับมิได้มีความแตกต่างกันในทางเนื้อหา เพราะเป็นเวทีสำหรับเผยแพร่ผลงานวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องกับภาษาเยอรมันทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียนการสอน ภาษาศาสตร์ วรรณคดี วัฒนธรรม รวมไปถึงศิลปะแขนงต่างๆ สิ่งที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือ วารสาร **Die Brücke** แต่ละฉบับนั้นจะมีจำนวนบทความน้อยกว่า แต่โดยเนื้อหาของบทความมีความเป็นวิชาการมากกว่า นอกจากนี้ยังมีบางหัวข้อบางอย่างที่เป็นคอลัมน์ประจำที่มีลักษณะคล้ายวารสารวิชาการในระดับนานาชาติมากกว่า เช่น บทความปริทรรศน์หนังสือ เป็นต้น ในขณะที่วารสาร **TDLV-Forum** นั้น มีขอบข่ายครอบคลุมกิจกรรมทางวิชาการ และการเรียนการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทยทุกระดับ และเป็นศูนย์รวมการเผยแพร่กิจกรรมของครูภาษาเยอรมันทั่วประเทศไทย ในบางครั้ง บทความที่ตีพิมพ์จึงอาจมิได้เป็นบทความวิชาการเท่านั้น แต่ก็มีบทบาทสำคัญและเอื้อต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เช่นกัน โดยเฉพาะในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ของผู้ที่อยู่ในวงการ อาทิ บทความที่ถ่ายทอดเรื่องราวการไปอบรมของครูสอนภาษาเยอรมันในประเทศเยอรมนี และกิจกรรมต่างๆ ของสมาคมครูภาษาเยอรมันในประเทศไทย เป็นต้น

3. การจัดการประชุมเสนอผลงานวิชาการและงานวิจัยของอาจารย์ผู้สอนภาษาเยอรมันในประเทศไทย

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่แวดวงของผู้สอนภาษาเยอรมันและนักวิชาการภาษาและวรรณคดีเยอรมันในประเทศไทย ก็คือการจัดประชุมสัมมนาในสาขาวิชานี้ อันที่จริงการจัดการประชุมสัมมนาประจำปีสำหรับอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีเยอรมันในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทยนั้นมีมานานแล้ว แต่อยู่ในรูปของการสัมมนาประจำปี ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก องค์กร DAAD ที่เรียกกันว่า Nachkontaktseminar[5] แต่เดิมนั้นมีลักษณะคล้ายการอบรม โดยมีวิทยากรที่เชิญมาจากเยอรมนี ส่วนใหญ่จะมาปีละ 1 คน และจัดขึ้นปีละครั้ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการจัดการประชุมครั้งใหญ่ที่ใช้ชื่อการประชุมว่า Germanistentreffen Deutschland – Indien – Indonesien – Philippinen – Taiwan – Thailand – Vietnam (การประชุมวิชาการของนักวิชาการภาษาและวรรณคดีจากเยอรมนี อินเดีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน ไทย เวียดนาม) มีวิทยากรจากเยอรมันหลายท่านเป็นนักวิชาการระดับอาวุโส (อาทิ Prof. Eberhard Lammert, Prof. Horst Turk) รวมทั้งมีการเสนอผลงานโดยนักวิชาการสาขาภาษาและวรรณคดีเยอรมันจากหลายประเทศ ซึ่งนับว่า เป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการประชุมผลงานวิชาการและงานวิจัยของอาจารย์ผู้สอนภาษาเยอรมันในประเทศไทยในเวลาต่อมา นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักวิชาการชาวเอเชียได้ร่วมกันสร้างเครือข่ายทางวิชาการขึ้นมา อาทิ Prof. Vridhagiri Ganeshan จาก Hyderabad ประเทศอินเดีย ได้รับเชิญมาเป็นวิทยากรในประเทศไทยถึง 2 ครั้งหลังจากนั้น[6] และยังส่งบทความมาตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของสมาคมครูเยอรมันแห่งประเทศไทยด้วย (Ganeshan, 2000)

---

[5]คำนี้เป็นคำภาษาเยอรมันที่ใช้เรียกการจัดสัมมนาประเภทหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสานต่อความสัมพันธ์ในหมู่ผู้ปฏิบัติ ศิลปิน นักวิชาการ หรือนักเรียนทุนในสาขาวิชาต่างๆ ที่เคยได้รับการสนับสนุนจากประเทศเยอรมนี.

[6]Prof. Ganeshan ได้รับเชิญมาเป็นวิทยากรในการสัมมนาทางวิชาการซึ่งจัดขึ้นโดยโครงการวิจัย “การวิจารณ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ส่วนการจัดให้มีการประชุมเสนอผลงานวิชาการและงานวิจัยของอาจารย์ผู้สอนภาษาเยอรมันในภาษาไทยที่เรียกว่า Thailändisches Germanistentreffen นั้น เริ่มมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 และได้จัดต่อเนื่องกันมาทุก 2 ปี รวม 4 ครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อให้อาจารย์ผู้สอนภาษาหรือวรรณคดีเยอรมันได้มีโอกาสนำเสนอผลงานวิจัยและผลงานวิชาการของตนให้แก่เพื่อนอาจารย์ร่วมสถาบันและต่างสถาบันได้รับทราบตลอดจนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในทางวิชาการอันจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทย (Saengaramruang 2002, 23-24, 26-27) การจัดการประชุมเสนอผลงานวิชาการดังกล่าวถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่กระตุ้นให้อาจารย์ผลิตผลงานวิชาการและงานวิจัยเพิ่มขึ้นด้วย โดยมิได้มุ่งจะรอรับความรู้จากเจ้าของภาษาฝ่ายเดียว แม้ว่าการจัดงานดังกล่าวยังคงต้องอาศัยความช่วยเหลือทั้งในด้านวิชาการและในด้านค่าใช้จ่ายจากฝ่ายเจ้าของภาษาเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็นับว่าเป็นอีกก้าวหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าวงการภาษาและวรรณคดีเยอรมันของไทย ซึ่งยังนับว่าเป็นเพียงชุมชนกลุ่มน้อยในวงการวิชาการของประเทศไทยนั้นเริ่มจะสร้างความแข็งแกร่งในทางวิชาการขึ้นได้ด้วยตนเองบ้างแล้ว

4. การทำวิจัยของนักวิชาการในสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีเยอรมัน

แม้ว่าในระยะหลัง โดยเฉพาะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของไทยในด้านการค้นคว้าวิจัยมีเพิ่มมากขึ้น แต่ภาพรวมที่ปรากฏให้เห็นชัดด้วยอีกประการหนึ่งก็คือสัดส่วนของผู้ที่ทำงานวิจัยหรือผลิตตำราเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาเยอรมันสำหรับคนไทยนั้นยังมีน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนผู้สอนภาษาเยอรมันในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด จากการสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันและภาษาไทยในครั้งนี้ พบว่า ชื่อของผู้ตีพิมพ์ผลงาน (ยกเว้นส่วนที่เป็นวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์) มีปรากฏอยู่เพียงไม่กี่ชื่อ ภาพของผู้ที่วิจัยในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทยก็มิได้ต่างไปจากนี้จึงน่าเป็นห่วงว่าเป็นเพราะเหตุใดจากประสบการณ์ของผู้เขียนเอง พบว่า สาเหตุหนึ่งก็คือการที่ผู้สอนภาษาเยอรมันในระดับปริญญาตรียังต้องสอนรายวิชาที่เป็นการสอนทักษะภาษาอยู่มาก ซึ่งนอกจากจะมีจำนวนชั่วโมงสูงต่อรายวิชาแล้ว ยังต้องใช้เวลาในการตรวจการบ้านและแบบฝึกหัดต่างๆ ค่อนข้างมาก เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีเวลาที่จะทำวิจัยน้อยลง นอกจากนี้ ภาพรวมที่ปรากฏในวงการการเรียนการสอนภาษาเยอรมันโดยรวมก็คือ การที่จำนวนผู้เรียนภาษาเยอรมันในระดับสูงกว่าระดับต้นไม่ได้เพิ่มจำนวนขึ้น แต่จำนวนผู้เริ่มต้นเรียนภาษาเยอรมันกลับมีมากขึ้น ทั้งในส่วนของการศึกษาในระบบ (ได้แก่ นักเรียนและนิสิตนักศึกษา)[7] และในการศึกษานอกระบบ (เช่น ในชั้นเรียนภาษาเยอรมันของสถาบันเกอเธ่ เป็นต้น)[8] ซึ่งทำให้บุคลากรสายวิชาการในระดับอุดมศึกษาส่วนหนึ่งจำต้องไปช่วยสอนภาษาเยอรมันในระดับพื้นฐานเช่นนี้นอกเหนือไปจากการทำงานตามปกติด้วย ดังนั้น จึงไม่อาจเหลือกำลังและเวลา

[7]แนวโน้มดังกล่าวเกิดขึ้นโดยทั่วไปในประเทศไทย อันเนื่องมาจากการที่ผู้เรียนจำนวนมากหันไปสนใจเรียนวิชาภาษาต่างประเทศที่เป็นภาษาเอเชียมากกว่า โดยเฉพาะภาษาจีน เป็นผลให้มีการตั้งคำถามเกี่ยวกับการเริ่มเรียนภาษาเยอรมันในระดับอุดมศึกษา (Akkramas, 2008)

[8]เหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้มีผู้เรียนภาษาเยอรมันในระดับพื้นฐาน โดยเฉพาะในการศึกษานอกระบบเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ก็คือ การที่รัฐบาลเยอรมนีได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการย้ายถิ่นพำนัก โดยกำหนดว่าชาวต่างชาติที่ต้องการไปใช้ชีวิตในเยอรมนี จะได้สามารถยื่นขอวีซ่าได้ก็ต่อเมื่อสามารถสื่อสารด้วยภาษาเยอรมันอย่างง่ายๆ ได้ เป็นผลให้มีชาวไทยจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะผู้ที่สมรสกับชาวเยอรมันและต้องการติดตามคู่สมรสไปอยู่ที่นั่น ต้องเรียนและสอบเพื่อขอใบรับรองความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันระดับต้น

ที่จะมาทุ่มเทในด้านการวิจัยและการผลิตงานทางวิชาการได้ จนอาจกล่าวได้ว่าผลงานทางวิชาการก้าวไม่ทันกันหรือไม่ได้สะท้อนภาพความสามารถและประสบการณ์ของผู้สอนภาษาเยอรมันในประเทศไทยที่แท้จริง

การลดบทบาทความเป็นนักวิชาการลงเพื่อหันไปสอนวิชาทางทักษะ และรายวิชาที่เป็นการฝึกและเตรียมบุคลากรสำหรับวิชาชีพต่าง ๆ (อาทิ ภาษาเยอรมันธุรกิจ ภาษาเยอรมันเพื่อการท่องเที่ยว ฯลฯ) แม้จะเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากตลาดแรงงานในประเทศไทยต้องการบัณฑิตที่สามารถทำงานต่าง ๆ เหล่านี้ได้มากกว่าความเชี่ยวชาญในด้านภาษาศาสตร์และวรรณคดีเยอรมัน แต่ทว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยก็ยังควรจะรักษาภารกิจในด้านการค้นคว้าและวิจัยของตนไว้ และทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการสอนด้วย แม้การทำเช่นนี้จะมิใช่เรื่องง่ายก็ตาม อย่างไรก็ตาม ผลงานของผู้ที่ทำงานวิชาการและงานวิจัยออกมาอย่างสม่ำเสมอ น่าจะเป็นแนวทางที่ดีและสะท้อนให้เห็นว่านักวิชาการไทยผู้อยู่ในแวดวงการเรียนการสอนภาษาเยอรมันนั้นยังมีศักยภาพที่จะพัฒนาองค์ความรู้ในสาขานี้ออกไปได้อีกมากทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก

5. ความร่วมมือทางวิชาการ

เมื่อกล่าวถึงความร่วมมือกับนักวิชาการด้านภาษาและวรรณคดีเยอรมันในประเทศเจ้าของภาษา อาจต้องยอมรับว่าเป็นไปในรูปแบบที่ฝ่ายไทยเป็นผู้รับและฝ่ายเยอรมันเป็นผู้ให้มากกว่าที่จะเป็นการแลกเปลี่ยนทางวิชาการอย่างแท้จริง การเรียนการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทยพึ่งพาอาศัยเจ้าของภาษามาเป็นระยะเวลานาน คือ ตั้งแต่เริ่มต้น โดยเฉพาะเมื่อเปิดสอนภาษาเยอรมันในระดับอุดมศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นแห่งแรกนั้น ผู้สอนส่วนใหญ่จะเป็นชาวเยอรมัน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสถาบันการศึกษา ผู้สอน และผู้เรียนได้รับความช่วยเหลือจากฝ่ายเยอรมนีมาโดยตลอด โดยที่แต่ละองค์กรที่มีส่วนช่วยเหลือนั้นมักมีการแบ่งแยกหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทยแตกต่างกันไป เช่น สถาบันเกอเธ่ (Goethe-Institut) จะดูแลการเรียนการสอนภาษาเยอรมันในระดับโรงเรียน ส่วน DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst) ซึ่งเป็นองค์กรที่สนับสนุนด้านการแลกเปลี่ยนทางวิชาการของเยอรมนีจะดูแลการเรียนการสอนภาษาเยอรมันในระดับมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม รูปแบบความช่วยเหลือมักเป็นลักษณะของการให้ทุนฝึกอบรมครู ทุนการศึกษาระดับปริญญาเอก ในขณะที่การให้ทุนวิจัยนั้นไม่ได้เป็นไปอย่างเป็นระบบหรือ มีการกำหนดเงื่อนไขที่มิได้เป็นเกณฑ์ทางวิชาการ ตัวอย่างเช่น องค์การ DAAD ให้ทุนวิจัยระยะสั้นแก่เฉพาะผู้ที่เคยเป็นนักเรียนทุนระยะยาวมาก่อนเท่านั้น เป็นต้น ความร่วมมือในลักษณะที่นักวิชาการไทยเป็นฝ่ายรับและฝ่ายเยอรมันเป็นฝ่ายให้นั้น ยังคงเห็นได้ชัดเจน แม้แต่ในกรณีของความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาเยอรมัน ก็มักเป็นความร่วมมือกันในลักษณะที่ว่าฝ่ายไทยได้ทุนไปเรียน หรือทำวิจัยระยะสั้นที่มหาวิทยาลัยเยอรมัน และศาสตราจารย์ประจำมหาวิทยาลัยในประเทศที่ใช้ภาษาเยอรมันมาสอนที่ประเทศไทยได้รับเชิญมาสอนในประเทศไทยเป็นครั้งคราว มิได้เป็นการร่วมมือกันในลักษณะที่ทัดเทียมกันในเชิงวิชาการ เป็นต้นว่า ยังไม่มีการร่วมกันทำโครงการวิจัยที่เป็นรูปธรรมร่วมกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าองค์กรของเยอรมันองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือทางวิชาการในระดับที่ทัดเทียมกันในทางวิชาการระหว่างนักวิชาการไทยกับนักวิชาการเยอรมัน คือ มูลนิธิ Alexander von Humboldt นั้น แม้จะสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกันทางวิชาการของนักวิชาการไทยที่เคยได้รับทุนของมูลนิธิฯได้อย่างแข็งแกร่ง โดยเฉพาะในสาขาวิชาต่าง ๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์ กลับแทบมิได้มีบทบาทต่อวงการการเรียนการสอนภาษาเยอรมันหรือวงการวิชาการด้านภาษาและวรรณคดีเยอรมันเลย อาจเป็น เพราะมูลนิธิดังกล่าวให้ทุนวิจัยเฉพาะระดับหลังปริญญาเอกเท่านั้น ซึ่งจำนวนนักวิชาการไทยที่จบการศึกษา

ระดับปริญญาเอกในสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีเยอรมันเองยังมีไม่มากนัก[9]

สำหรับความร่วมมือระหว่างนักวิชาการภาษาเยอรมันกับนักวิชาการไทยในสาขาอื่นๆ โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่มีความใกล้เคียงกัน อย่างเช่น ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ พบว่า นักวิชาการภาษาเยอรมันที่ได้ทำงานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยส่วนใหญ่ก็ได้ใช้ประโยชน์จากตำราไวยากรณ์ไทย และผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยอยู่แล้ว โดยเฉพาะผลงานที่มักนำมาใช้อ้างอิงในการเปรียบเทียบนั้น มีหลายเล่มที่ถือว่าเป็นที่รู้จักกันดี ดังนั้น หากจะกล่าวว่านักวิชาการภาษาเยอรมันไม่สนใจในสิ่งที่นักวิชาการภาษาศาสตร์ภาษาไทยศึกษานั้น คงไม่ถูกต้อง แต่สิ่งที่ยังอาจตั้งข้อสงสัยได้ก็คือ การที่ในวงการวิชาการภาษาเยอรมันในประเทศไทยมีการอ้างอิงผลงานวิจัยของนักวิชาการร่วมสาขาที่ถือว่าเป็นผู้ร่วมวงการที่เป็น “วงใน” น้อยมาก ที่มีปรากฏก็มักเป็นงานประเภทสารนิพนธ์ และวิทยานิพนธ์เป็นส่วนใหญ่ ทั้งๆ ที่มีงานวิจัยภาษาเยอรมันที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องและได้เปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยไว้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องด้วย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ ประเด็นการศึกษาเรื่อง กรรมวาจก หรือประโยคกรรม ซึ่งมีปรากฏอยู่ในงาน 3 ชิ้น (Sriuranpong, 2007; Traoré, 2008 และวรรณา แสงอร่ามเรือง, 2551) เป็นไปได้ว่าแต่ละท่านวิจัยประเด็นเดียวกัน ในเวลาใกล้เคียงกัน แต่มีวัตถุประสงค์หลักต่างกัน คือ เปรียบเทียบระบบภาษาโดยตรง เปรียบเทียบเพื่อชี้ว่าควรจะจัดสอนภาษาเยอรมันแก่ผู้เรียนโดยเน้นความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างไร และวิจัยการแปล ด้วยเหตุนี้ผลงานที่แต่ละคนทำออกมาจึงยังไม่ครอบคลุมหรือข้ามไปอ้างอิงกับงานของผู้อื่น อย่างไรก็ตาม หากผู้ที่ทำงานวิจัยทั้งสามชิ้นดังกล่าวได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องนี้มาประมวลเข้าด้วยกัน และสังเคราะห์ก็น่าจะเกิดประโยชน์ทั้งต่อวงการภาษาศาสตร์ภาษาเยอรมันและภาษาไทย การเรียนการสอนภาษาเยอรมันสำหรับคนไทย และการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับคนเยอรมันได้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ ผู้เขียนคิดว่าวงการภาษาเยอรมันยังขาดการทำงานวิจัยร่วมกันข้ามสถาบัน โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาด้านการวิจัยเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย ตลอดจน การดึงนักวิชาการภาษาศาสตร์ภาษาไทย หรือนักวิชาการภาษาศาสตร์ภาษาอื่น ๆ ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาอื่น ๆ ที่เชี่ยวชาญเข้ามาสร้างวิวาทะในทางวิชาการอย่างแท้จริง

บทสรุป

การวิจัยเปรียบเทียบระบบภาษาจำเป็นต้องทำให้ครอบคลุมหลายๆ เรื่อง หรือทำให้ครบทั้งระบบ ซึ่งหากพิจารณาจากปริมาณงานวิจัยที่สำรวจได้ในครั้งนี้จะพบว่ายังมีจำนวนน้อยมาก ตัวอย่างจากประเทศอังกฤษทำให้เห็นว่านักวิชาการภาษาเยอรมันในประเทศนั้นให้ความสำคัญต่อการศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก ในการจัดทำบรรณนิทัศน์ผลงานด้านภาษาศาสตร์ที่ศึกษาเปรียบเทียบคู่ภาษานี้เมื่อกว่า 20 ปีที่แล้วก็มีจำนวนมากกว่าที่พบในหมู่นักวิชาการภาษาและวรรณคดีในประเทศไทยถึงสองเท่า (Keul, 1981) และมีผลงานวิจัยอื่นๆ ตามมาอย่างต่อเนื่อง (König, 2001) ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้เป็นฐานขององค์ความรู้ที่สำคัญที่ทำให้ประเทศอังกฤษมีการผลิตตำราไวยากรณ์เยอรมันที่เรียกว่าเป็นการบรรยายภาษาเยอรมันจากมุมมองของแผ่นดินแม่ (ในที่นี้คืออังกฤษ) ออกมาหลายเล่ม อย่างเช่น ไวยากรณ์ของ Frederick J. Stopp (1960) หรือ Martin Durell (1971/2002) หรือแม้แต่พจนานุกรม

[9]ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.เจตนา นาควัชระ เป็นนักวิชาการไทยในสายภาษาและวรรณคดีเยอรมันเพียงคนเดียวที่เคยได้รับรางวัลวิจัย (Forschungspreis– research award) จากมูลนิธิ Alexander von Humboldt และได้รับเชิญจากมูลนิธิฯ ไปแลกเปลี่ยนทางวิชาการ (อาทิ การทำวิจัยระยะสั้น การเข้าร่วมสัมมนา หรือการบรรยาย ฯลฯ) ในประเทศเยอรมนีเป็นประจำ.

คำเหมือนในภาษาเยอรมัน (Dictionary of German Synonyms) ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักวิชาการต่างชาติทำได้ละเอียดไม่แพ้นักวิชาการชาวเยอรมันทีเดียว (Farrell 1953/1977) พจนานุกรมดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นการอธิบายภาษาเยอรมันจากมุมมองจากภาษาอังกฤษด้วย ทั้งนี้เนื่องจากมิได้มุ่งการรวบรวมศัพท์ให้ได้สมบูรณ์ครบถ้วน แต่เน้นการนำเสนอศัพท์และสำนวนที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนภาษาเยอรมันที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาเยอรมันสำหรับผู้ที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่เป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น หากจะผลิตตำราไวยากรณ์เยอรมันจากมุมมองของไทยคงต้องเริ่มจากการศึกษาเปรียบเทียบภาษาทั้งสองในระดับที่ลึกซึ้งและให้รอบด้านจนครบทั้งระบบจนสามารถนำมาสร้างเป็นองค์ความรู้ที่เหมาะสมต่อผู้เรียนชาวไทยได้

ประสบการณ์จากประเทศญี่ปุ่น (Kaneko, 2001, 451) พบว่า การศึกษาเปรียบเทียบไวยากรณ์ล้มเหลวด้วยผลที่เกิดขึ้น 3 ประการคือ ไม่สามารถมีส่วนสร้างองค์ความรู้สำหรับการวิจัยด้านสากลลักษณ์ของภาษาในระดับนานาชาติ ไม่สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาวิธีการเรียนการสอนได้ เนื่องจากขาดการทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายนักวิชาการกับฝ่ายผู้ปฏิบัติ และไม่สามารถที่จะพัฒนาสถานะของสาขาวิชานี้ไปเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาแบบลักษณ์ภาษาได้ เพราะไม่สามารถนำลักษณะโครงสร้างทางภาษาที่พบในการเปรียบเทียบภาษาเพียงสองภาษาไปสู่ข้อสรุปเชิงทฤษฎีใดๆได้ อันที่จริงการวิจัยเปรียบเทียบไวยากรณ์ของภาษาสองภาษามีศักยภาพทั้งในด้านการนำไปใช้เป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และการวิเคราะห์ภาษาแม่ของตนจากมุมมองของภาษาอื่น ซึ่งยังคงอยู่ในแวดวงวิชาการของภาษาสองภาษาที่เป็นคู่เปรียบเทียบกันก็ได้ หรืออาจขยายผลให้มากไปกว่านั้นคือสร้างองค์ความรู้เสริมให้แก่งานวิจัยสากลลักษณ์ของภาษา (language universals) ด้วยก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยวิวาทะระหว่างนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในภาษาต่างๆ แตกต่างกันออกไป เพื่อเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนนำผลการเปรียบเทียบภาษาคู่ต่างๆ กับภาษาไทย มาเสริมความแข็งแกร่งจนอาจเรียกได้ว่าการวิจัยเปรียบเทียบภาษาต่าง ๆ กันส่องทางแก่กัน

การเรียนการสอนภาษานั้นมักจะอยู่ควบคู่กันไปกับการเรียนการสอนวรรณคดี แต่การศึกษาวิจัยในสาขาที่เรียกกันว่า “ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ” (Contrastive Linguistics) ในประเทศไทยนั้นอาจเรียกไม่ได้ว่าเป็นสาขาที่มีสถานะชัดเจนเช่นเดียวกับสาขาวิชา “วรรณคดีเปรียบเทียบ” (Comparative Literature) เหตุผลประการหนึ่งอาจเป็นเพราะการที่การเปรียบเทียบภาษาต่างประเทศอื่น ๆ กับภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ของเรานั้น มักมิได้เกิดขึ้นด้วยเหตุผลทางวิชาการที่ต้องการจะศึกษาระบบภาษาเพื่อหาข้อเหมือนและข้อแตกต่าง หรือการพยายามหาความเป็นสากลลักษณ์ของภาษาเพื่อสะท้อนการสื่อมโนทัศน์ต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานในการสื่อสารและเข้าถึงความคิดของมนุษย์ หากแต่ศึกษาเปรียบเทียบเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเท่านั้นเอง เราปฏิเสธไม่ได้ว่า แนวคิดเช่นนี้ทำให้เกิดประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมมากมาย เพราะสามารถนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้ แต่ในอีกทางหนึ่งก็น่าตั้งคำถามเช่นกันว่าถ้าเป็นเช่นนี้แล้วนักวิชาการไทยที่จัดว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นภาษาอะไรก็ตามจะมีส่วนเข้าไปร่วมวิวาทะทางวิชาการกับเวทีนานาชาติได้อย่างไร ผู้เขียนเห็นว่า แม้เราจะยังคงมีความจำเป็นในการที่จะค้นหาวิธีการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการสอนภาษาเยอรมัน และยังจำเป็นต้องสร้างความแข็งแกร่งในด้านนี้ ไม่ว่าจะโดยการศึกษาไวยากรณ์เยอรมันให้ลึกซึ้งขึ้นเพื่อจะหาทางถ่ายทอดองค์ความรู้นี้ไปสู่ผู้เรียนคนไทยให้ได้ผล การศึกษาวิจัยในเชิงภาษาศาสตร์ปริชานเพื่อหาหนทางในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียน การวิจัยด้านการแปล หรือการวิจัยในด้านวิธีการเรียนการสอนก็ตาม แต่การศึกษาวิจัยเปรียบเทียบภาษาเยอรมันในประเด็นย่อย ๆ ใดก็ตาม

ไม่ควรมองข้ามภาพรวมทั้งหมดไป ดังนั้น จึงควรมีการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้การวิจัยหลาย ๆ ชิ้นเข้าด้วยกันอย่างสม่ำเสมอด้วย เพื่อเป็นบันไดไปสู่การเขียนบรรยายไวยากรณ์เยอรมันที่เหมาะสมแก่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนภาษาเยอรมันที่เป็นคนไทยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เขียนมีความเห็นคล้ายกับแนวคิดของ Hyvärinen (2001, 427) ที่ว่าการตีความข้อเหมือนและข้อแตกต่างของภาษาคู่ใดก็ตามนั้นจะต้องดึงเอามิติของแบบลักษณ์ภาษาและสากลลักษณ์ของภาษามาพิจารณาด้วย ซึ่งการทำเช่นนี้จะทำให้การศึกษาภาษาเปรียบเทียบ (contrastive linguistics) กับการวิจัยด้านแบบลักษณ์ภาษา (language typology) และการวิจัยด้านสากลลักษณ์ของภาษา (language universals) นั้นส่องทางแก่กันด้วย องค์ความรู้ ที่ได้จากการผสมผสานกันข้ามสาขาเช่นนี้ จะเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาศาสตร์โดยทั่วไป และการวิเคราะห์ไวยากรณ์ภาษาต่างประเทศจากมุมมองของภาษาไทยโดยรวม ตลอดจนเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำ ไปใช้ในการเตรียมการสอนภาษาเยอรมันสำหรับคนไทยให้เหมาะสมได้ด้วย แม้จะมิได้เป็นการวิจัยด้านการเรียนการสอนโดยตรงก็ตาม

เอกสารอ้างอิง

เจตนา นาควัชระ. (2541). **รายงานการวิจัยเรื่องกวีนิพนธ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย: ประสบการณ์จากวรรณคดีไทย อังกฤษ อเมริกัน ฝรั่งเศส และเยอรมัน. เล่มที่ 5 กวีนิพนธ์เยอรมัน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ถนอมนวล โอเจริญ. (2545). การแปลกวีนิพนธ์เยอรมันเป็นไทย: กรณีศึกษาปัญหาการแปลกวีนิพนธ์ของนิสิตปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเยอรมัน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **วารสารอักษรศาสตร์,** 31, 1 (ม.ค.-มิ.ย.), 1-33.

_____. (2548). **การแปลนวนิยายเรื่อง "แวร์เธอร์ระทม" เป็นไทย: กรณีศึกษากระบวนการแปลและปัญหาในการแปลงานร้อยแก้วเยอรมันเป็นไทย**. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นฤมล ง้าวสุวรรณ. (2549). ประสบการณ์ในการแปล ความตายที่เวนิส. **วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,** 28(ฉบับพิเศษ) (ธันวาคม), 107-123.

พรสรรค์ วัฒนางกูร. (2537/2548). **ออกเสียงภาษาเยอรมัน**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรสรรค์ วัฒนางกูร, วันเพ็ญ บรรจงทัด และกัลยา ปริปัญญาพร. (2531). **Lesen macht Spaß** . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรณา แสงอร่ามเรือง. (2531). **พจนานุกรมศัพท์ท่องเที่ยวไทย-เยอรมัน**. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์-วิชาการ.

____. (2529-2535). **ไวยากรณ์เยอรมัน.** เล่ม 1-3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

____. (2550). การเรียนการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทย อดีต-ปัจจุบัน-อนาคต. **วารสารอักษรศาสตร์,** 36(2), 14-63.

____(2551). การเรียนการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทยอดีต-ปัจจุบัน-อนาคต. การค้นคว้าวิจัยและองค์กร หน่วยงาน หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทย. **วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,** ฉบับพิเศษ, 224-250.

อเนก กิมสุวรรณ. (2541). **รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาขั้นตอน รูปแบบ สาเหตุการแปลผิดในประโยคที่มีบทขยาย (Attribut) ของกระบวนวิชาแปลภาษาเยอรมันเป็นไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

อำภา โอตระกูล และคณะ. (2525). **พจนานุกรมไทย-เยอรมัน**. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.

Akkramas, Pakini. (2008). Deutsch erst an der Uni? Ein Diskussionsbeitrag zur allgemeinen Tendenz des Deitschlernens in Thailand. In **Dokumentation der Tagungsbeiträge. IV.**

Thäilandisches Germanistentreffen.p.46-52. Faculty of Liberal Arts, Thammasat Universität. Bangkok: Thammasat Universität sverlag.

Bisang, Walter. (1992). **Das Verb im Chinesischen, Hmong, Vietnamesischen, Thai und Khmer: vergleichende Grammatik im Rahmen der Verbserialisierung, der Grammatika lisierung und der Attraktorpositionen**. Tübingen: Narr.

Boyle, Nicholas. (1991). **Goethe. The Poet and the Age. Vol. 1. The Poetry of Desire (1749-1780)**. Oxford: Oxford University Press.

____. (2000). **Goethe. The Poet and the Age. Vol. 2. Revolution and Renunciation (1790-1803)**. Oxford: Clarendon Press.

Durrell, Martin. (1971/2002). **Hammer's Grammar and Usage**. (4rd edition). London : Edward Arnold.

Ganeshan, Vridhagiri. (2000). Hermann Hesses Gedicht "Bhagavad Gita" - eine Interpretation aus interkultureller Sicht. **TDLV-Forum,** 5, 1-6.

Granger, Syviane/Lerot, Jacques/Petch-Tyson, Stephanie (eds). (2003). **Corpus-based Approaches to Contrastive Linguistics and Translation Studies**. Amsterdam/New York: Radopi.

Hyvärinen, Irma. (2001). Kontrastive Analysen Deutsch-Finnisch: eine Übersicht. In Helbig, Gerhard et al. (eds.). **Handbuch zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft 19.1. Deutsch als Fremdsprache. 1. Halbband**, p.429-436.

Kaneko, Tohru. (2001). Kontrastive Analysen Deutsch-Japanisch: eine Übersicht. In: Helbig, Gerhard et al. (eds.). **Handbuch zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft 19.1. Deutsch als Fremdsprache. 1. Halbband**, p.451-457.

Keul, Norman C. (1981). A Selected, Annotated Bibliography of English-German Contrastive Linguistics. **Die Unterrichtspraxis/Teaching German**, 14(1), 105-116.

König, Ekkerhard. (2001). Kontrastive Analysen Deutsch-Englisch: eine Übersicht. In: Helbig, Gerhard et al. (eds.). **Handbuch zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft HSK 19.1. Deutsch als Fremdsprache. 1. Halbband**, p.324-330.

Kelz, Heinrich P./Kummer, Manfred (1989): **Beiträge zur Phonetik des Thailändischen**. Hamburg: Buske.

Kummer, Manfred. (1990). Höflichkeit in: Südostasien. Verhaltensmusteröund Sprachgebrauch. In Südostasien-Institut e.V. **Brücken nach Südosstasoen.Beiträg zum Interkulturellen Verstehen**. p.35-46.Heildelberg: Julius Groos Verlag.

Nagavajara, Chetana. (2007). Uber Macht, Ohnmacht und Allmacht der Sprache. Von Mundlichkeit über Schriftkultur zu Medienherrschaft. **Weimarer Beiträge,** 53(3),381-397.

Stopp, Frederick J. (1960). **A Manual of Modern German**. London: University Tutorial Press.

Taatloha, Prisna. et al. (1989-1992). **Viel Spaß mit Deutsch. Ein Lehrwerk für Jugendliche in Thailand**. Band 1-3. Bangkok: Duang Kamol.

Velder, Christian. (1998). Beiträge deutscher Wissenschaftler zur Thailändkunde. **TDLV-Forum,** 3/98, 8-13.

Wattananguhn, Pornsan. (2008). Germanistik und Deutschunterricht in Thailand definieren sich neu. In **Dokumentation der Tagungsbeiträge. IV. Thailändisches Germanistentreffen**.

p.34-45. Faculty of Liberal Arts, Thammasat Universität.Bangkok:Thammasat Universitätsverlag.

Willems, Dominique et al. (2004). **Contrastive analysis in language: identifying linguistic units of comparisons**.

ภาคผนวก

รายชื่องานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยที่นำมาสังเคราะห์เนื้อหา

วรรณา แสงอร่ามเรือง. (2545). **Abtönungspartikel ในภาษาเยอรมันและเจตนารมณ์ในการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2547). การแปลคำ Abtönungspartikeln ในภาษาเยอรมันเป็นภาษาไทย. **วารสารอักษรศาสตร์**, 29(1), 161-190.

_____. (2551).**ประโยคกรรมภาษาเยอรมัน: การถ่ายความเป็นภาษาไทย.**กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Akkramas, Pakini/Traoré, Salifou. (2002). Ein Diskussionsbeitrag zu Zeit und Tempus aus kontrastiver Sicht (Deutsch-Thai). **Die Brücke. Zeitschrift für Germanistik in Südostasien**, 1(August), 1-10.

Attaviriyanupap, Korakoch. (2006). Ausspracheabweichungen im Hochdeutsch thailändischer Immigrantinnen in der Deutschschweiz. **Linguistik online,** 26(1/06), 15-30. Accessed: http://www.linguistik-online.de/26_06/attaviriyanupap.html.

_____. (2007). **Ich mut geles gelies gelies wat lesen. Der Hochdeutscherwerb durch thäilandische Immigrantinnen in der Schweiz**. Dissertation. Universität Bern.

_____. (2008). Thailändisches Deutsch? Ausspracheabweichungen bei thailändischen Immigratinnen in der Deutschschweiz. In **Dokumentation der Tagungsbeiträge. IV. Thailändisches Germanistentreffen**. p.184-199. Faculty of Liberal Arts, Thammasat Universität. Bangkok: Thammasat Universität sverlag.

Benjawattananan, Thanarat. (2006). **Die es-Konstruktionen im Deutschen: ihre Funktion und ihre Übertragung ins Thailändische**. MA-Arbeit. Chulalongkorn Universität.

Benjawatananun, Thanarat/Saengaramruang, Wanna. (2007). Die es-Konstuktionen im Deutschen: ihre Funktion und ihre Übertragung ins Thailändische. **TDLV- Forum,** 11/2007, 15-40.

Kaewwipat, Noraseth. (2007). **Kontrastive Lesegrammatik Deutsch - Thai für den Unterricht Deutsch als Fremdsrpache in Thailand - Untersuchungen am Beispiel des Nominalstils**. Kassel: Kassel University Press.

Laisanitsereekul, Unyamanee. (2003). **Verbvalenz und Satzstruktur: Eine kontrastive Analyse Deutsch-Thai**. MA-Arbeit. Ramkhamhaeng University.

Laisanitseereekul, Anyamanee. (2003). Satzstruktur im Deutschen und im Thai: Gemeinsamkeiten und Unterschiede. **Die Brücke. Zeitschrift für Germanistik in Südostasien**, 3/2003, 14-19.

Littmann, Michael. (2541-2542). Thai and German - two different worlds? Relationship between the Thai and the German language. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,** 10(2), 10-12.

Loto, Praiwan. (2006). **Höflichkeit. Eine Untersuchung zur sprachspezifischen Binnengliederung eines Begriffs (Deutsch-Thailändisch).** MA-Arbeit. Ramkhamhaeng University.

Namsoongnein, Chutamat. (1987). **Entsprechungen der deutschen Modalpartikeln im Thai. Eine kontrastive Untersuchung: ...denn, doch, mal**. M.A.-Arbeit: Einzelsprachliche Linguistik. Universität Konstanz.

Ngaosuwan, Narümon. (1978). **Hauptschwierigkeiten der thailändischen Studenten beim Erlernen der Zielsprache Deutsch**. M.A.-Arbeit. Chulalongkorn Universität.

Palabhut, Tantip. (2001). **Sprache der Werbung: Eine kontrastive Untersuchung zur stilistisch-rhetorischen Gestaltung von Werbeslogans im Deutschen und im Thailändischen**. M.A.-Arbeit. Chulalongkorn Universität.

Ralugmool, Wilairat. (2002). **Die Negation im Deutschen und im Thai**. M.A.-Arbeit. Chulalongkorn Universität.

Saengaramruang, Wanna. (2001). Die Übersetzung der deutschen Abtönungspartikeln in der Literatur ins Thailändische. **TDLV-Forum,** 6, 2001, 49-66.

_____. (2003). Thai-Deutsches Wörterbuch für thailändische Deutschlernende: Spezifische Merkmale der beiden Sprachen. In **Tagungsband.2. Thailändisches Germanistentreffen**.p 169-191. Bangkok: Ramkhamhaeng Universität

Sriuranpong, Wilita. (1997a). **Wortstellung im Deutschen und im Thai**. Heidelberg: Julius Groos Verlag.

_____. (1997b). Die Objektstellung im Deutschen und im Thai. **TDLV-Forum,** 2, 15-23.

_____. (2002). Internationalismen im Deutschen und im Thai. **TDLV-Forum,** 7, 222-238.

_____. (2007). Die Merkmale des Passivs im Deutschen und im Thai. Eine kontrastive Untersuchung unter besonderer Berücksichtigung seiner Funktionen. **TDLV-Forum,** 11, 41-51.

_____. (2008). Die Merkmale des Passivs im Deutschen und im Thai. Eine kontrastive Untersuchung unter besonder Berücksichtigung seiner Funktionen. **Dokumentation der Tagungsbeiträge. IV. Thailändisches Germanistentreffen**. p.p.173-183. Faculty of Liberal Arts, Thammasat Universität. Bangkok: Thammasat Universität sverlag.

Suriyajun, Chanokpim. (2003). **Nominalkompositä im Deutschen und im Thai**. M.A.-Arbeit. Chulalongkorn Universität.

Traoré, Salifou. (2008). **Interkulturelle Germanistik. Konzeptionelle Überlegungen zu einer Grammatik aus eigener und fremder Perspektive im Deutschen als Fremdsprache**. Frankfurt a.M. etc.: Lang.

Voraurai, Sornprahm. (2002). **Die Relativsätze im Deutschen und im Thai**. M.A.-Arbeit. Chulalongkorn Universität.

Woraurai, Sornpram. (2003). Die Relativätze im Deutschen und im Thai. **TDLV-Forum,** 76-87.